

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

- 12. Hodnotenie materiálnych dôvodov väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. b), resp. písm. c) Trestného poriadku - I.** Rozšírenie obvinenia pre čiastkový útok pokračovacieho trestného činu po tom, čo bol obvinený v rovnakej veci prepustený z väzby, nenapĺňa z materiálneho hľadiska dôvod väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. c) Trestného poriadku, lebo obvinený po prepustení z väzby v rovnakej veci nebol obvinený pre ďalší úmyselný trestný čin.

II. Na preukázanie kolúzneho dôvodu väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku nestačí samotné podozrenie z kolúzneho správania sa obvineného, lebo toto ustanovenie predpokladá preukázané dokonané konanie obvineného, ktorým pôsobil na konkrétnych svedkov alebo inak konkrétnym spôsobom maril obj asňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie...7

- 13. Podanie odvolania obžalovaným po tom čo, vyhlásil, že sa vzdáva odvolania - I.** Vyhlásenie obžalovaného, že sa vzdáva odvolania proti rozsudku, je neodvolateľné (§ 250 ods. 1 Trestného poriadku).

Podanie odvolania obžalovaným po relevantnom vyhlásení, že sa vzdáva odvolania, je preto právne neúčinné.

II. Prvostupňový rozsudok v takom prípade nenadobudne právoplatnosť nasledujúci deň po vyhlásení o vzdaní sa odvolania obžalovaným, ale až po márnom uplynutí lehôt ďalším oprávneným osobám uvedeným v § 247 ods. 2 Trestného poriadku, pokiaľ sa obžalovaný výslovne nevzdal práva podať odvolanie aj za osoby oprávnené podať odvolanie v jeho prospech.....11

- 14. Zánik dôvodov väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. c), resp. ods. 2 Trestného poriadku v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku -** ak bol obvinený neprávoplatným rozsudkom podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby a v odvolacom konaní nie je reálne možné očakávať zmenu dô-

kaznej situácie, týmto oslobodzujúcim výrokom zanikli dôvody väzby obvineného predpokladané v ustanoveniach § 67 ods. 1 písm. c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku.....14

- 15. Rozsah možného dokazovania v prípade vyžiadania obvineného z cudziny pri uplatnení zásady špeciality v zmysle článku 14 Európskeho dohovoru o vydávaní** - aj v prípade vyžiadania obvineného z cudziny v zmysle ustanovení Trestného poriadku o extradícii treba pojem „trestný čin“ vykladať in concreto a v prípade stíhania páchatela pre ďalšie čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu (§ 89 ods. 12 Trestného zákona), než pre ktoré bol vydaný, platí zásada špeciality v zmysle článku 14 Európskeho dohovoru o vydávaní, ktorá je premietnutá v § 389 ods. 1 písm. c) ods. 4 Trestného poriadku.

Z tohto dôvodu nemožno vykonať dokazovanie k útokom, pre ktoré bolo obvinenému vznesené (rozšírené) obvinenie, ktoré však vyšli najavo až po vydaní obvineného na trestné stíhanie z cudziny, pokiaľ vydávajúca krajina neudelí dodatočný súhlas na trestné stíhanie uvedených útokov [okrem prípadu ak sa vydaná osoba sama nevzdala uplatnenia zásady špeciality podľa § 389 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku].....16

- 16. Zisťovanie skutkového stavu veci v prípade, ak skutok nie je trestným činom, ale disciplinárnym priestupkom z hľadiska alternatív § 226 Trestného poriadku. Vykonávanie dôkazov listinnými dôkazmi** - I. Právny záver o tom, že skutok nie je trestným činom, ale disciplinárnym priestupkom v zmysle § 226 písm. b) Trestného poriadku, je pre obžalovaného nepriaznivejší ako záver o tom, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný podľa § 226 písm. a) Trestného poriadku. Rozsah zisťovania skutkového stavu veci potrebného na rozhodnutie súdu musí z tohto dôvodu obsiahnuť primárne alternatívu uvedenú v § 226 písm. a) Trestného poriadku [§ 89 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

II. Vzhľadom na to, že listinnými dôkazmi sú listiny, ktoré svojím obsahom dokazujú alebo vyvracajú dokazovanú skutočnosť vzťahujúcu sa na trestný čin alebo na obvineného, treba ich v rámci dokazovania na hlavnom pojednávaní prečítať. Preto ne-

prichádza do úvahy obhliadka listiny v zmysle § 113 Trestného poriadku vzhľadom na to, že sa takýmto spôsobom pôvodný dôkaz nahrádza dôkazom odvodeným. Iba v prípade, ak by mala listina pre dokazovanie význam z iného dôvodu než pre svoj obsah, nadobúda charakter vecného dôkazu, pri ktorom je možné postupovať podľa § 113 Trestného poriadku.....22

- 17. Uloženie poriadkovej pokuty svedkovi v prípade, ak mu hrozí vážne nebezpečenstvo porušenia základného práva na život** - v prípade, ak by splnenie zákonnej povinnosti dostať sa na predvolanie súdu a vypovedať ako svedok znamenalo vážne nebezpečenstvo porušenia základného práva svedka na život, resp. ďalších jeho práv ako aj právo jemu blízkych osôb (§ 101 ods. 4 Trestného poriadku), je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní využiť oprávnenia vyplývajúce im z Trestného poriadku, či osobitného predpisu (zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), aby spomenuté nebezpečenstvo mohlo byť eliminované alebo celkom vylúčené. Takto treba postupovať za situácie, keď existuje vyšší stupeň pravdepodobnosti, že by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv, tzn. že záver v uvedenom smere nemusí byť celkom istý a ani hodnoverný.

Preto uloženie poriadkovej pokuty svedkovi za uvedenej situácie je predčasné.....27

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

- 18. Premlčanie** - vydanie majetkového podielu oprávnenej osobe sa premlčuje v trojročnej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začína plynúť po márnom uplynutí 90-dňovej lehoty od doručenia výzvy na jeho vydanie.....33
- 19. Vecné bremeno** - súd môže zriadiť vecné bremeno v konaní o zrušenie spoluvlastníctva aj vtedy, ak toto právo má slúžiť inej samostatnej nehnuteľnosti, ku ktorej prístup zabezpečovalo právo vyplývajúce zo spoluvlastníckeho vzťahu.....39

-
- 20. Neplatný právny zákon** - darovacia zmluva uzavretá za účelom zabezpečenia uspokojenia pohľadávky obdarovaného voči darcovi je neplatným právnym úkonom.....44
- 21. Poistenie, poistné pri zániku poistenia** - ak poistenie zanikne tým, že jednorazové poistné nebolo zaplatené v lehote stanovenej v § 801 Občianskeho zákonníka, má poisťiteľ voči tomu, kto s ním uzavrel poistnú zmluvu, právo na pomernú časť jednorazového poistného za dobu do zániku poistenia.....48
- 22. Konkurz** - ak schôdza konkurzných veriteľov schváli nového správcu konkurznej podstaty zákonom zodpovedajúcim spôsobom, je konkurzný súd na schôdzi konkurzných veriteľov povinný uznesením tohto nového správcu ustanoviť do funkcie, a to bez skúmania dôvodov, ktoré konkurzných veriteľov k tomuto postupu viedli.
Doterajší správca nie je oprávnenou osobou na podanie odvolania proti výroku uznesenia, ktorým súd vo veci ustanovil nového správcu.....53
- 23. Znalecký posudok** - v konaní o vydanie preukazu pre občana s ťažkým zdravotným postihnutím v zmysle § 57 ods. 2 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov nepostačuje pre rozhodnutie alebo posudok o miere funkčnej poruchy žiadateľa o poskytnutie sociálnej pomoci len záznam lekára založený v spise. Správny orgán musí na posúdenie otázky, na ktorú nemá dostatok odborných znalostí, vyžiadať odborný alebo znalecký posudok.....57
- 24. Výklad zákonov** - podľa či. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie zákonov musí byť v súlade s ústavou aj medzinárodnými dohovormi, preto odporkyňa musí nárok žiadateľa o invalidný dôchodok posúdiť aj z hľadiska či. 39 Ústavy Slovenskej republiky a či. 58 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia č. 102 (oznámenie č. 461/1991 Zb.)..... 61

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

12. ROZHODNUTIE

I. Rozšírenie obvinenia pre čiastkový útok pokračovacieho trestného činu po tom, čo bol obvinený v rovnakej veci prepustený z väzby, nenapĺňa z materiálneho hľadiska dôvod väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. c) Trestného poriadku, lebo obvinený po prepustení z väzby v rovnakej veci nebol obvinený pre ďalší úmyselný trestný čin.

II. Na preukázanie kolúzneho dôvodu väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku nestačí samotné podozrenie z kolúzneho správania sa obvineného, lebo toto ustanovenie predpokladá preukázané dokonané konanie obvineného, ktorým pôsobil na konkrétnych svedkov alebo inak konkrétnym spôsobom maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. marca 2005, sp. zn. 1 Toš 33/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obvinenému R. Š. na základe sťažnosti obvineného podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici s právomocou Špeciálneho súdu zo 4. februára 2005, sp. zn. Pš 7/05 a rozhodujúc vo veci nevyhovel návrhu prokurátora na vzatie obvineného do väzby a obvineného R. Š. prepustil z väzby na slobodu.

Z odôvodnenia:

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici s právomocou Špeciálneho súdu vyhovel návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR v Bratislave z 2. februára 2005 na vzatie obvineného R. Š. z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku do väzby.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený sťažnosť do zápisnice po jeho vyhlásení. V písomnom odôvodnení sťažnosti prostredníctvom svojho obhajcu uviedol, že po prepustení z väzby dňa 5. augusta 2004 neurobil žiadny krok ani inú aktivitu, ktorá by mohla čo i len naznačovať konanie predpokladané v § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku. Pokiaľ navštívil svoje bývalé pra-

covisko, bolo to len na pozvanie nadriadených, ktorí od neho požadovali informáciu alebo iné vysvetlenie vo veciach, ktoré predtým riešil. Vo vzťahu k väzbe podľa § 67 ods. 3 písm. c) Trestného poriadku argumentoval tým, že v čase, keď mal údajne prijať úplatok od obvineného L. R., bol s manželkou v Ružomberku na zápise na Katolícku univerzitu, o čom svedčí pripojená fotokópia jej indexu. V súvislosti s týmto dôvodom väzby poukázal aj na to, že uvedený dôvod väzby je použiteľný vtedy, ak sa obvinený dopustí ďalšieho trestného činu po prepustení z väzby, ale nie vtedy, ak sa obvinenému iba rozšíri obvinenie pre ďalší trestný čin spáchaný pred pôvodným vzatím do väzby. Z týchto dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnuté uznesenie a prepustil ho z väzby na slobodu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd nadriadený, preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu uvedenom v § 147 ods. 1 Trestného poriadku a dospel k záveru, že sťažnosť obvineného je dôvodná.

Pri plnení tejto povinnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe predloženého spisového materiálu, vrátane výsluchu obvineného pred sudcom krajského súdu zistil, že pred podaním návrhu prokurátora na rozhodnutie o väzbe obvineného podľa § 67 ods. 3 Trestného poriadku bola splnená základná formálna podmienka, ktorou je vznesenie nového obvinenia obvinenému (uznesením z 1. februára 2005 podľa § 163 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), pre trestné činy podľa § 160 ods. 2, ods. 3 písm. b) a § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorých sa obvinený mal dopustiť v období od júla do septembra 2003, na skutkovom základe uvedenom v citovanom uznesení vyšetrovateľa z 1. februára 2005 (č. 1. 16).

Obvinený R. Š. je ale stíhaný - spolu s ďalšími 13 obvinenými - na základe uznesenia vyšetrovateľa z 15. júna 2004, sp. zn. ČVS:PP2-11/BOK-S-I-2004, pre rovnaké trestné činy (ako aj pre trestný čin podľa § 148 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona), ktorých sa mali dopustiť ako Členovia zločineckej skupiny v rovnakom časovom období (od 1. januára 2002 do 31. decembra 2003) a rovnakým spôsobom konania, vrátane vzťahu k rovnakým subjektom trestných skutkov, ako vo vyššie uvedenom uznesení o vznesení obvinenia pre spáchanie ďalšieho skutku podľa § 163 ods. 1, 3 Trestného poriadku z 1. februára 2005.

Na rozdiel od dôvodov väzby uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, dôvody väzby uvedené v § 67 ods. 3 písm. a), až c) Trestného poriadku predpokladajú existenciu konkrétnych skutočností, ktoré preukazujú dokonané konanie obvineného uvedené v jednotlivých dôvodoch tejto väzby (porovnaj č. 39/2004 Zb. rozh. tr.).

Pokiaľ ide o dôvod väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku, zákon predpokladá, že obvinený, ktorý bol v tej istej veci prepustený z väzby, pôsobí na svedkov alebo spoluobvinených, alebo ináč marí objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí akceptoval návrh prokurátora na vziať obvineného do väzby z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku na základe konštatovania, že z úradného záznamu Prezídia PZ z 26. januára 2005 vyplynulo, „že z Colného úradu v Banskej Bystrici sa strácajú listinné dôkazy, ktoré sa viažu na predmet trestného stíhania, z ktorej je podozrivý aj obvinený R. Š.“ Ďalej krajský súd uzaviera, že obvinený nielen že sa pravidelne dostavuje na svoje pracovisko za účelom rôznych úkonov, ale aj udržiava styky s pracovníkmi colnice, ktorí majú priamy dosah na manipuláciu s listinami viažucimi sa na charakter práce colnice.

Toto všeobecné konštatovanie (aj z pohľadu vysvetlenia účelu návštev pracoviska obvineným) nepreukazuje, akým konkrétnym spôsobom obvinený pôsobil na svedkov alebo inak maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Ak by uvedené okolnosti boli preukázané, zrejme by museli byť trestne stíhaní aj tí pracovníci colnice, ktorí obvinenému umožnili takúto činnosť. To sa zrejme nestalo. Keďže kolúzny dôvod väzby podľa § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku predpokladá dokonané konanie obvineného, nestačí iba samotné podozrenie, že obvinený takto koná, ako to konštatuje krajský súd. Za danej situácie by preto muselo byť preukázané, že obvinený skutočne odcudzil alebo zničil listinné dôkazy viažuce sa k jeho trestnej veci, resp. že nielen udržiaval styky s pracovníkmi colnice, ale preukázateľne na nich vplýval určitým smerom.

Na základe týchto skutočností dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že vo veci nebol predložený žiadny akceptovateľný dôkaz, ktorý by preukazoval materiálny dôvod kolúznej väzby obvineného v zmysle § 67 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku.

Podľa návrhu prokurátora, ktorý krajský súd akceptoval, mal obvinený spáchať ďalší úmyselný trestný čin po tom, čo bol v tejto veci prepustený z väzby, v čom videl ďalší dôvod jeho väzby v zmysle § 67 ods. 3 písm. c) Trestného poriadku.

Ani táto materiálna podmienka u obvineného splnená nebola.

V zmysle § 89 ods. 19 Trestného zákona pokračovaním v trestnom čine sa rozumie také konanie, ktorého jednotlivé čiastkové útoky vedené jednotným zámerom naplňajú skutkovú podstatu rovnakého trestného činu, sú

spojené rovnakým alebo podobným spôsobom vykonania a blízkou súvislosťou v čase a predmete útoku.

Z obsahu vyššie uvedených uznesení o vznesení obvinenia z 15. júna 2004 a z 1. februára 2005 vyplýva, že ďalšie útoky, pre ktoré je obvinený stíhaný uznesením z 1. februára 2005, boli spáchané pred 15. júnom 2004 (zrejme v čase od júla do septembra 2003), pričom podľa ich obsahu (za predpokladu, že bude vo vzťahu k nim preukázané zavinenie obvineného), pôjde v zmysle § 89 ods. 19 Trestného zákona o čiastkové útoky pokračovacích trestných činov, pre ktoré je obvinený už stíhaný uznesením z 15. júna 2004. Vzhľadom na tieto právne významné skutočnosti mal vyšetrovateľ vydať uznesenie z 1. februára 2005 na základe § 163 ods. 4 Trestného poriadku, lebo išlo o rozšírenie obvinenia.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že u obvineného nebola splnená ani materiálna podmienka ustanovenia § 67 ods. 3 písm. c) Trestného poriadku, lebo po tom, čo bol v rovnakej veci prepustený z väzby, nespáchal ďalší úmyselný trestný čin. V priebehu vyšetrovania len vyšlo najavo, že mal spáchať pred vznesením obvinenia ďalší čiastkový útok pokračovacieho trestného činu (Činov), na ktorý sa uznesenie o vznesení obvinenia nevzťahovalo.

Z týchto dôvodov bola sťažnosť obvineného dôvodná, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia.

13.

ROZHODNUTIE

I. Vyhlásenie obžalovaného, že sa vzdáva odvolania proti rozsudku, je neodvolateľné (§ 250 ods. 1 Trestného poriadku).

Podanie odvolania obžalovaným po relevantnom vyhlásení, že sa vzdáva odvolania, je preto právne neúčinné.

II. Prvostupňový rozsudok v takom prípade nenadobudne právoplatnosť nasledujúci deň po vyhlásení o vzdaní sa odvolania obžalovaným, ale až po márnom uplynutí lehôt ďalším oprávneným osobám uvedeným v § 247 ods. 2 Trestného poriadku, pokiaľ sa obžalovaný výslovne nevzdal práva podať odvolanie aj za osoby oprávnené podať odvolanie v jeho prospech.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. marca 2005,
sp. zn. 2 Ntv 8/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúci v trestnej veci obžalovaného O. H. o návrhu predsedu senátu Okresného súdu Topoľčany na predĺženie lehoty trvania väzby obžalovaného v zmysle § 71 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol, že návrh predsedu senátu sa zamietá.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom bývalého Okresného súdu Partizánske z 20. októbra 2004, sp. zn. 1 T 89/03, bol obžalovaný O. H. uznaný za vinného v bode 1/ z trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) Trestného zákona a v bode 2/ z trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona.

Za to bol odsúdený podľa § 215 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, pre výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradený do druhej nápravno výchovnej skupiny. Súčasne bolo obžalovanému podľa § 89 ods. 23 písm. c) Trestného zákona uložené primerané obmedzenie spočívajúce v zákaze priblížiť sa k bydlisku poškodených J. J. a Ing. J. J. na

vzdialenosť menšiu ako 5 (päť) metrov a zdržiavať sa v blízkosti ich obydli na dobu troch rokov.

Obžalovaný O. H. je v predmetnej veci vo väzbe od 25. marca 2003 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku na podklade uznesenia sudkyne bývalého Okresného súdu Partizánske z 27. marca 2003, sp. zn. 3 Tpr 11/03, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 25. apríla 2003, sp. zn. 22 Tpo 14/2003.

Predseda senátu Okresného súdu Topoľčany [na ktorý súd podľa § 15 ods. 2 písm. g) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov k 1. januáru 2005 prešiel výkon súdnictva z Okresného súdu Partizánske] doručil 18. februára 2005 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky návrh podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku na predĺženie lehoty trvania väzby obžalovaného O. H. nad dva roky a pripojil k nemu celý spisový materiál. Navrhovateľ v ňom poukázal na procesné prekážky, ktoré bránili skončeniu predmetnej trestnej veci na súde prvého stupňa skôr ako 20. októbra 2004 vyhlásením odsudzujúceho rozsudku. Predseda senátu ďalej uviedol, že obžalovaný O. H. podal proti už citovanému rozsudku bývalého Okresného súdu Partizánske v zákonnej lehote odvolanie a tiež sťažnosť proti uzneseniu tohto istého súdu z 20. októbra 2004, sp. zn. 1 T 89/03, ktorým bola podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby.

Vzhľadom na potrebu vykonania odvolacieho konania nebude možné trestné stíhanie skončiť do 25. marca 2005, kedy uplynie dvojiročná lehota trvania väzby obžalovaného. U tohto naďalej trvajú väzobné dôvody podľa § 67 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku a zároveň prepustením obžalovaného na slobodu hrozí, že bude zmarené dosiahnutie účelu trestného konania. Z uvedených dôvodov navrhol predseda senátu predĺžiť lehotu trvania väzby obžalovaného O. H. do 30. septembra 2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že v predmetnej veci sa nemožno podaným návrhom zaoberať z vecného hľadiska, lebo zistil, že odsudzujúci rozsudok bývalého Okresného súdu Partizánske z 20. októbra 2004, sp. zn. 1 T 89/03, nadobudol právoplatnosť na súde prvého stupňa už 8. januára 2005, v dôsledku čoho bolo potrebné postupovať podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a nariaďiť výkon uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Z obsahu spisu (č.l. 363) vyplýva, že obžalovaný O. H. na druhý deň po vyhlásení citovaného rozsudku, t. j. 21. októbra 2004 využil svoje zákonné

právo podľa § 250 ods. 1 Trestného poriadku, keď ako oprávnená osoba na podanie odvolania [§ 246 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] sa odvolania výslovne vzdal. Jeho prejav vôle obsiahnutý v podaní z 21. októbra 2004, ktoré bolo doručené bývalému Okresnému súdu Partizánske 25. októbra 2004, je v spomenutom smere jednoznačný a nevzbudzujúci žiadne pochybnosti. Taký záver podporuje aj následne podanie obžalovaného zo 4. novembra 2004, doručené tomu istému okresnému súdu 9. novembra 2004 (č.l. 364), v ktorom uvádza, že berie späť vzdanie sa odvolania. Ostatne uvedený úkon obžalovaného a následné podanie odvolania (hoci aj v zákonom stanovenej lehote) však nie sú právne relevantné, pretože prehlásenie o vzdaní sa odvolania je neodvolateľné. Vzhľadom na to obžalovaným podané odvolanie nemôže vyvolať právne účinky spojené s týmto opravným prostriedkom a bez meritórneho preskúmania veci musí byť zamietnuté podľa § 253 ods. 1 Trestného poriadku. Toto rozhodnutie formálnej povahy, ktoré ešte len bude musieť urobiť Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací, však v posudzovanej veci nemôže mať vplyv na právoplatnosť a vykonateľnosť prvostupňového rozsudku, ktorá nastala dňom uvedeným v tomto uznesení. So zreteľom na to, že obžalovaný nebol jedinou oprávnenou osobou na podanie odvolania a z možnosti podať tento opravný prostriedok nevylúčil ďalšie oprávnené osoby (§ 247 ods. 2 Trestného poriadku), prvostupňový rozsudok nemohol nadobudnúť právoplatnosť okamihom dôjdenia jeho prejavu o vzdaní sa odvolania okresnému súdu [eventualita uvedená v § 139 ods. 1 písm. a), písm. bb) Trestného poriadku], ale až márnym uplynutím lehoty ostatným oprávneným osobám na podanie odvolania, ktorú lehotu v prípade subjektov uvedených v § 247 ods. 2 Trestného poriadku bolo potrebné posudzovať z hľadísk uvedených v § 248 ods. 2 a ods. 3 Trestného poriadku. Najvyšší súd len pre úplnosť dodáva, že obžalovaný O. H. nie je pozbavený spôsobilosti na právne úkony a táto jeho spôsobilosť nie je ani obmedzená, preto v situácii, keď sa výslovne vzdal odvolania, nemôže za neho v jeho prospech a proti jeho vôli podať odvolanie ani jeho obhajca (§ 247 ods. 2, veta posledná Trestného poriadku).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh na predĺženie lehoty trvania väzby zamietol.

14. ROZHODNUTIE

Ak bol obvinený neprávoplatným rozsudkom podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku oslobodený spod obžaloby a v odvolacom konaní nie je reálne možné očakávať zmenu dôkaznej situácie, týmto oslobodzujúcim výrokom zanikli dôvody väzby obvineného predpokladané v ustanoveniach § 67 ods. 1 písm. c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. októbra 2004, sp. zn. 6 To 26/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obžalovanému N. B. podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť krajského prokurátora proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 2. júla 2004, sp. zn. 1 T 7/03.

Z odôvodnenia:

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 2. júla 2004, sp. zn. 1T 7/03, podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku oslobodil obžalovaného M. Š. spod obžaloby krajského prokurátora v Bratislave pre skutok, posudzovaný ako trestný čin nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2, § 187 ods. 1 písm. b), c), d), ods. 4 písm. a), ods. 5 písm. b) Trestného zákona.

V nadväznosti na uvedený rozsudok krajský súd uznesením z 2. júla 2004, sp. zn. 1T 7/03, podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku (v písomnom vyhotovení uznesenia sa nesprávne uvádza dátum 1. júla 2004, pretože z obsahu zápisnice o hlavnom pojednávaní, ktoré sa konalo 1. a 2. júla 2004 vyplýva, že sťažnosťou napadnuté uznesenie bolo vyhlásené až na hlavnom pojednávaní 2. júla 2004, a to po prerušení pojednávania 1. júla 2004, o čom svedčí aj zápisnica o hlasovaní senátu) prepustil obžalovaného M. Š. z väzby na slobodu. Rozhodnutie založil práve na zistení, že u obžalovaného v dôsledku vyhlásenia výroku o jeho oslobodení spod obžaloby pominuli dôvody väzby.

Proti tomuto uzneseniu krajský prokurátor ihneď po jeho vyhlásení podal sťažnosť, keď súčasne proti vyhlásenému oslobodzujúcemu rozsudku zahlásil odvolanie. Podanú sťažnosť krajský prokurátor bližšie neodôvodnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade sťažnosti krajského prokurátora preskúmal podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že niet dôvodov pre ponechanie obžalovaného M. Š. vo väzbe.

Krajský súd po vykonaní rozsiahleho dokazovania na hlavnom pojednávaní dospel k záveru, že nemožno preukázať účasť obžalovaného M. Š. na spáchaní súdnej trestnej činnosti. Z obsahu spisu pritom vyplýva, že na účasť tohto obžalovaného na výrobe a distribúcii drog poukazovali iba nepriame dôkazy, najmä pozitívny ster z ruky obžalovaného na prítomnosť drogy, avšak žiadne iné dôkazy taký záver nepotvrzovali. So zreteľom na rozsah a obsah krajským súdom vykonaných dôkazov a ním urobené závery je z pohľadu rozhodovania o väzbe obžalovaného M. Š. podstatnou skutočnosťou, že výrokom o jeho oslobodení spod obžaloby zanikli aj dôvody jeho väzby, predpokladané v ustanoveniach § 67 ods. 1 písm. c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku, pre ktoré bol do väzby vzatý už v prípravnom konaní. Potreba vykonať odvolacie konanie na podklade opravného prostriedku, ktorý podal krajský prokurátor, nemôže podľa názoru najvyššieho súdu opodstatniť ďalšie obmedzenie osobnej slobody obžalovaného M. Š. väzbou, pretože vo vzťahu k tomuto obžalovanému v posudzovanej veci nie je reálne očakávať zmenu dôkaznej situácie v odvolacom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, so zreteľom na uvedené, sťažnosť, ktorú podal krajský prokurátor proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 2. júla 2004, sp. zn. 1T 7/03, považoval za nedôvodnú, a preto ju podľa ustanovenia § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

15.

ROZHODNUTIE

Aj v prípade vyžiadania obvineného z cudziny v zmysle ustanovení Trestného poriadku o extradícii treba pojem „trestný čin“ vykladať in concreto a v prípade stíhania páchatel'a pre ďalšie čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu (§ 89 ods. 12 Trestného zákona), než pre ktoré bol vydaný, platí zásada špeciality v zmysle článku 14 Európskeho dohovoru o vydávaní, ktorá je premietnutá v § 389 ods. 1 písm. c) ods. 4 Trestného poriadku.

Z tohto dôvodu nemožno vykonať dokazovanie k útokom, pre ktoré bolo obvinenému vznesené (rozšírené) obvinenie, ktoré však vyšli najavo až po vydaní obvineného na trestné stíhanie z cudziny, pokiaľ vydávajúca krajina neudelí dodatočný súhlas na trestné stíhanie uvedených útokov [okrem prípadu ak sa vydaná osoba sama nevzdala uplatnenia zásady špeciality podľa § 389 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku].

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. apríla 2005, sp. zn. 2 Ntv 12/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci obvineného J. O. na základe návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania väzby obvineného do 7. apríla 2006.

Z odôvodnenia:

Po spojení viacerých trestných vecí obvineného J. O. na spoločné konanie, v ktorých sa od roku 1992 postupne začalo proti nemu trestné stíhanie na rôznych okresných úradoch vyšetrovania Policajného zboru, sa v súčasnosti vedie na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru, Úrade justičnej a kriminálnej polície v Žiline pod ČVS:KÚJP-65/OVEK-2003 trestné stíhanie proti obvinenému J. O. pre skutok právne kvalifikovaný ako pokračovací trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona a pre skutok právne posúdený ako trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. b) Trestného zákona.

Podstata protiprávneho konania obvineného, kvalifikovaného ako trestný čin podvodu podľa uznesení o vznesení obvinenia, spočívala v tom, že v priebehu rokov 1991 a 1992 prevzal od rôznych dodávateľov na území Slovenskej i Českej republiky rôzny tovar v úmysle nezaplatiť ho, pričom takýmto konaním mal spôsobiť celkovú škodu presahujúcu 4 690 000,- Sk.

Trestné stíhanie bolo viackrát prerušené, pretože pre neprítomnosť obvineného nebolo možné vec náležite objasniť. Po zistení, že obvinený sa vyhýba trestnému stíhaniu pobytom v cudzine, konkrétne vo Francúzskej republike, vydal predseda senátu Okresného súdu Liptovský Mikuláš na návrh prokurátora 23. marca 1998, pod sp. zn. Tp 12/98, zatykači rozkaz podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku.

Obvinený J. O. bol na podklade uvedeného medzinárodného zatýkacieho rozkazu vydaný na územie Slovenskej republiky 7. apríla 2003 o 23.30 hod., kedy bol prevzatý príslušným útvarom policajného zboru. Následne bol 8. apríla 2003 odovzdaný Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, ktorého predseda senátu vydal ešte v roku 1998 zatykači rozkaz.

Uznesením sudcu Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 8. apríla 2003, sp. zn. Tp 12/98, bol obvinený J. O. vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba obvineného začala plynúť dňom 7. apríla 2003 o 23.30 hod. Ďalším uznesením uvedeného okresného súdu zo 4. júla 2003, sp. zn. Tp 12/98, v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline z 13. augusta 2003, sp. zn. 2 Tpo 156/03, bolo podľa § 71 ods. 7 a § 387 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnuté, že obvinenému sa do lehoty trvania väzby nezapočítava doba, po ktorú bol vo väzbe vo Francúzskej republike a tiež doba strávenú prevozom obvineného z Francúzskej republiky do Slovenskej republiky.

Lehota trvania väzby obvineného J. O. bola postupne predĺžovaná podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku a to najskôr uznesením sudkyne Okresného súdu Žilina z 29. septembra 2003, sp. zn. 1 Nt 24/03, do 31. decembra 2003, a potom jej uznesením z 19. decembra 2003, sp. zn. 1 Nt 24/03, do 7. apríla 2004.

Nad lehotu jedného roka predĺžil Okresný súd Žilina v senáte lehotu trvania väzby obvineného uznesením z 1. apríla 2004, sp. zn. 1 Nt 24/03, do 7. augusta 2004 a uznesením z 29. júla 2003, sp. zn. 1 Nt 24/03, do 7. apríla 2005, t. j. na dobu dvoch rokov.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky doručil 21. marca 2005 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, spolu s doposiaľ získaným spisovým materiálom, návrh podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku na predĺženie leho-

ty trvania väzby obvineného J. O. nad dva roky. Uviedol v ňom, že prípravné konanie nebude možné skončiť v dvojročnej lehote trvania väzby obvineného J. O. zo závažných dôvodov. Skončeniu trestného stíhania bráni objektívna okolnosť - uplatnenie zásady špeciality podľa článku 14 Európskeho dohovoru o vydávaní, ktorá je premietnutá aj v ustanovení § 389 ods. 1 písm. c), ods. 4 Trestného poriadku. V zmysle uvedenej zásady nie je možné zatiaľ vykonávať dôkazy ku skutkom, pre ktoré bolo obvinenému podľa § 163 ods. 4 Trestného poriadku rozšírené obvinenie uznesením vyšetrovateľky Krajského úradu justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru v Žiline z 2. septembra 2004, ČVS:KÚJP-65/OVEK-2003, ktoré vyšli najavo v priebehu prípravného konania až po vydaní obvineného na trestné stíhanie z cudziny. V záujme možnosti stíhania obvineného aj pre tieto skutky vydal Okresný súd Žilina 21. októbra 2004 pod sp. zn. 1 Nt 24/03 na základe návrhu krajského prokurátora v Žiline európsky zatykači rozkaz ako podklad pre podanie žiadosti o dodatočný súhlas dožiadaného štátu s trestným stíhaním obvineného pre iný trestný čin. Predmetnú žiadosť adresovanú orgánom Francúzskej republiky Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky už realizovalo, avšak doteraz nebolo o nej rozhodnuté. Z tohto dôvodu nie je možné vo vzťahu ku skutkom, ktoré sú predmetom uznesenia z 2. septembra 2004, vykonávať žiadne relevantné úkony trestného stíhania, vrátane výsluchu poškodených a svedkov, ktorí v čase odberu tovaru prišli priamo do kontaktu s obvineným. Z tohto dôvodu ako aj preto, že ide o vyšetrovanie rozsiahlej majetkovej trestnej činnosti, ktoré je komplikované značným časovým odstupom od spáchania skutkov a zároveň spojené aj s potrebnou vykonania úkonov formou žiadosti o právnu pomoc do Českej republiky, nie je možné trestné stíhanie proti obvinenému J. O. skončiť do 7. apríla 2005, kedy u neho uplynie dvojročná lehota trvania väzby. U tohto je stále daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzhľadom na to, že sa po dobu takmer desať rokov úmyselne vyhýbal trestnému stíhaniu pobytom v cudzine. Za tohto stavu by v prípade prepustenia obvineného na slobodu bolo zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania. Generálny prokurátor preto navrhol predĺžiť lehotu trvania väzby obvineného J. O. o jeden rok, t. j. do 7. apríla 2006.

Obvinený J. O. vo vyjadrení k podanému návrhu, ktoré urobil sám a tiež prostredníctvom svojho obhajcu namietal dôvodnosť ďalšieho predlžovania jeho väzby s tým, že väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku už pominul, resp. aj pre nesplnenie zákonných podmienok uvedených v § 71 ods. 2 Trestného poriadku. V tejto spojitosti poukázal na to, že ďalšie skutky, pre ktoré mu bolo rozšírené obvinenie 2. septembra 2004, boli orgánom činným v trestnom konaní známe už v rokoch 1992 - 1993, tieto

boli aj zadokumentované, a preto mali byť predmetom už pôvodného zatýkacieho rozkazu z roku 1998. Navyše, ani uplatnenie zásady špeciality, na ktorú sa odvoláva navrhovateľ, nemohlo byť prekážkou vykonávania potrebných procesných úkonov, predovšetkým výsluchov svedkov a poškodených. K trestnej činnosti sa priznal, a preto niet zákonného dôvodu pre ďalšie obmedzovanie jeho osobnej slobody, ktoré trvá už takmer päť rokov (vrátane vydávacej väzby vo Francúzskej republike od 22. augusta 2000), čo pri trestnom čine podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona predstavuje dolnú hranicu sadzby trestu odňatia slobody. Obvinený z uvedených dôvodov navrhol, aby bol prepustený z väzby na slobodu, pričom zároveň ponúkol písomný sľub, že sa bude zdržiavať v mieste bydliska a dostaví sa na každé predvolanie orgánov činných v trestnom konaní.

Podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť Najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov.

V prípravnom konaní (o ktorý prípad v posudzovanej veci ide) podáva návrh na predĺženie lehoty trvania väzby podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku nad dva roky generálny prokurátor (§71 ods. 3 Trestného poriadku), pričom tento návrh musí byť najvyššiemu súdu doručený najneskôr 10 dní pred skončením príslušnej lehoty. Ak nebol návrh uvedeným spôsobom predložený, musí predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor prepustiť obvineného na slobodu najneskôr deň po uplynutí lehoty, na ktorú bolo trvanie väzby obmedzené (§ 71 ods. 4 Trestného poriadku).

Keďže skôr citované formálne podmienky (podanie návrhu generálnym prokurátorom v zákonom stanovenej lehote) boli dodržané, najvyšší súd sa podaným návrhom zaoberal z vecného hľadiska a zistil, že sú splnené zákonné podmienky uvedené v už citovanom ustanovení § 71 ods. 2 Trestného poriadku na predĺženie lehoty trvania väzby obvineného J. O. nad dva roky.

Okolnosti nemožnosti skončenia trestného stíhania v dvojročnej lehote trvania väzby obvineného J. O., ktorá uplynie 7. apríla 2005, uvádzané v návrhu generálneho prokurátora sú v súlade s obsahom spisu, majú relevantný charakter a predstavujú „iné závažné dôvody“ podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku. Námitka obvineného, že vydanie európskeho zatýkacieho rozkazu ako podkladu pre žiadosť o dodatočný súhlas na jeho trestné

stíhanie vykonávajúcim justičným orgánom iného členského štátu Európskej únie je dôsledkom chybného postupu orgánov činných v trestnom konaní, neobstojí. Podozrenie, že obvinený J. O. sa dopustil aj ďalších ôsmich čiastkových útokov, ktoré sú predmetom uznesenia o rozšírení obvinenia z 2. septembra 2004 vyšlo najavo až potom, ako bol realizovaný pôvodný zatykači rozkaz predsedu senátu Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 23. marca 1998 podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku, pričom uznesenie o spojení vecí na spoločné konanie z 19. augusta 2003, na ktoré obvinený poukazuje vo svojom vyjadrení vôbec nenasvedčuje skoršiemu zisteniu ďalších už spomenutých čiastkových útokov pokračovacieho trestného činu podvodu. Okolnosť, že rozšírenie obvinenia nemá vplyv na trestnosť konania obvineného posudzovaného ako jeden pokračovací trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona neznamená automaticky možnosť trestného stíhania obvineného aj pre ďalších osem spomenutých čiastkových útokov, ktorými mala byť spôsobená ďalšia škoda prevyšujúca sumu 900 000,- Sk, pretože sa na ne pôvodný zatykači rozkaz a samotné vydanie nevzťahovalo. V uvedenej spojitosti pojem „trestný čin“ je potrebné vykladať in concreto, teda ako všetky konania páchatel'a tvoriace vo svojom súhrne jediné konanie (skutok), subsumovateľné pod konkrétnu skutkovú podstatu trestného činu. Vzhľadom na to trestné stíhanie obvineného pre predmetné skutky bez dodatočného súhlasu Francúzskej republiky, ako vykonávajúceho štátu, nie je prípustné. Zvolený postup v predmetnej trestnej veci je v súlade so zákonom č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom prekážka ďalšieho trestného stíhania v aktuálnom štádiu prípravného konania nespočíva v nečinnosti orgánov činných v tomto konaní v Slovenskej republike. Iná možnosť, než vyčkať na rozhodnutie vykonávajúceho členského štátu (urýchleniu ktorého rozhodnutia možno napomôcť aj prostredníctvom národného zástupcu v EUROJUSTE), t. j. meritórne konať a rozhodnúť o zvyšnom rozsahu trestnej činnosti obvineného neprichádza do úvahy, pretože meritórne rozhodnutie v prípade konania obvineného posudzovaného ako pokračovací trestný čin podvodu podľa § 250 Trestného zákona by vytvorilo prekážku rei iudicatae.

Správny je názor navrhovateľa aj v tom smere, že bez dodatočného súhlasu vykonávajúceho štátu nemožno vykonávať úkony trestného konania spočívajúce v zabezpečovaní dôkazných prostriedkov majúcich vzťah ku skutkom, pre ktoré bolo obvinenému J. O. rozšírené obvinenie 2. septembra 2004. Táto existujúca prekážka v spojitosti s predpokladaným rozsahom procesných úkonov, determinovaných rozsahom ešte sa majúcej objasniť trestnej činnosti obvineného aj formou žiadosti o právnu pomoc v prípade skutkov, ktorých sa mal obvinený dopustiť na území Českej republiky, odô-

vodňuje potrebu predĺženia lehoty trvania väzby obvineného na generálnym prokurátorom požadovanú dobu. Prepustením obvineného na slobodu totiž hrozí obava zo zmarenia účelu trestného konania podľa § 1 ods. 1 Trestného poriadku, pretože obvinený sa od roku 1992 až do jeho zadržania vo Francúzskej republike v roku 2000 vyhýbal trestnému stíhaniu vedenému slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní. Uvedené zistenie zároveň celkom konkrétne odôvodňuje obavu z toho, že by obvinený v prípade prepustenia na slobodu ušiel, zakladajúcu dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Hoci Trestný poriadok v § 73 ods. 3 vylučuje možnosť nahradenia väzby zárukou alebo sľubom v prípade stíhania obvineného pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona, lebo ide o jeden z trestných činov uvedených v § 62 ods. 1 Trestného zákona, musel sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberať aj písomným sľubom obvineného J. O., a to s prihliadnutím na článok 5 ods. 3, veta druhá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý to umožňuje v prípade ktoréhokoľvek trestného činu, a preto vzhľadom na zabezpečenie väčšieho rozsahu základného práva má podľa § 154c ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonom.

Prepustenie na základe záruky, či sľubu je len možnosťou a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Sľub obvineného J. O., že sa bude zdržiavať na území Slovenskej republiky v mieste jeho bydliska a dostaví sa na predvolanie orgánov činných v trestnom konaní, nie je spôsobilý nahradiť, tzv. útekovú väzbu aj s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré vyplynuli z výsluchu samotného obvineného pri rozhodovaní sudcu o jeho vzatí do väzby, najmä na to, že jeho manželstvo malo v roku 2000 zaniknúť a že v roku 2003 mal vstúpiť do nového manželského zväzku s francúzskou občiankou s trvalým pobytom vo Francúzskej republike.

Za tohto stavu neprichádzalo do úvahy prepustenie obvineného J. O. z väzby ani na základe jeho alternatívnej žiadosti uvedenej v jeho vyjadrení, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky po splnení zákonných podmienok uvedených v § 71 ods. 2 Trestného poriadku lehotu trvania väzby obvineného J. O. predĺžil do 7. apríla 2006.

16.**ROZHODNUTIE**

I. Právny záver o tom, že skutok nie je trestným činom, ale disciplinárnym priestupkom v zmysle § 226 písm. b) Trestného poriadku, je pre obžalovaného nepriaznivejší ako záver o tom, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný podľa § 226 písm. a) Trestného poriadku. Rozsah zisťovania skutkového stavu veci potrebného na rozhodnutie súdu musí z tohto dôvodu obsiahnuť primárne alternatívu uvedenú v § 226 písm. a) Trestného poriadku [§ 89 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

II. Vzhľadom na to, že listinnými dôkazmi sú listiny, ktoré svojim obsahom dokazujú alebo vyvracajú dokazovanú skutočnosť vzťahujúcu sa na trestný čin alebo na obvineného, treba ich v rámci dokazovania na hlavnom pojednávaní prečítať. Preto neprichádza do úvahy obhliadka listiny v zmysle § 113 Trestného poriadku vzhľadom na to, že sa takýmto spôsobom pôvodný dôkaz nahradzuje dôkazom odvodeným. Iba v prípade, ak by mala listina pre dokazovanie význam z iného dôvodu než pre svoj obsah, nadobúda charakter vecného dôkazu, pri ktorom je možné postupovať podľa § 113 Trestného poriadku.

(Uznesenie Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne z 30. augusta 2005, sp. zn. 4 To 2/2005).

Vyšší vojenský súd v Trenčíne na základe odvolania obžalovaného nrtm. prof. si. M. F. proti rozsudku Vojenského obvodového súdu Prešov z 21. júna 2005, sp. zn. 2 T 35/04, podľa § 258 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 260 Trestného poriadku vec vrátil prokurátorovi na došetrenie.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov bol obžalovaný nrtm. F. uznaný vinným z pokračujúceho trestného činu vyhýbania sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby podľa § 280 ods. 3 Trestného zákona, pretože v dňoch 18. marca 2004, 3. mája až 7. mája 2004, 9. júla 2004 a 3. augusta 2004 ako profesionálny vojak nedostavil sa do zamestnania vo VÚ

4405 Rožňava v úmysle nevykonávať v tomto útvare vojenskú službu a túto neprítomnosť v zamestnaní nadriadeným orgánom neodôvodnil.

Bol za to odsúdený podľa § 280 ods. 3 Trestného zákona, § 53 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného zákona k samostatnému peňažnému trestu vo výmere 10 000,- Sk (desaťtisíc korún slovenských) a podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona mu súd pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, uložil náhradný trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov.

Rozsudok súdu prvého stupňa nenadobudol právoplatnosť, pretože bol v zákonnej lehote napadnutý odvolaním obžalovaného, ktoré smerovalo proti výroku o vine a treste. Podľa jeho názoru súd prvého stupňa nesprávne zistil skutkový stav, pretože v dňoch 9. júla a 3. augusta 2004 bol na vyšetrení u lekára a na dni 18. marca a 3. mája až 7. mája 2004 riadne požiadal o dovolenku z dôvodov sprevádzania chorého otca na ošetrovanie a z dôvodu hľadania iného miesta služobného zaradenia. V dôvodoch odvolania uviedol aj konkrétne vojenské útvary, kde sa zúčastnil „pohovorov“ (VÚ Bakova Jama, VÚ 4405 Nitra, VÚ 4961 Štúrovo). Z tohto dôvodu je toho názoru, že zistenie súdu o neodôvodnenosti jeho neprítomnosti u útvaru je nesprávne. V ďalších častiach odvolania poukázal na niektoré ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku, ktoré mal súd aplikovať s tým, že jeho konanie napĺňa len znaky disciplinárneho priestupku. Navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 257 písm. a) Trestného poriadku vec postúpil podľa § 222 ods. 1, 2 Trestného poriadku alebo vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní navrhol doplniť dokazovanie preverením jeho účasti na vyššie uvádzaných „pohovoroch“.

Vyšší vojenský prokurátor na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní uviedol, že odvolanie obžalovaného je dôvodné. Pokiaľ ide o zistený skutkový stav súdom prvého stupňa, tento považoval za správny, pričom sa stotožnil aj so znakom protiprávnosti konania obžalovaného. Podľa jeho názoru, vychádzajúc z ustanovenia § 3 Trestného zákona, však možno dospieť k záveru, že stupeň spoločenskej nebezpečnosti konania obžalovaného je nižší ako nepatrný. Tu poukázal najmä na tú okolnosť, že pri premiestňovaní obžalovaného v rámci ozbrojených síl nepostupovali príslušné orgány v súlade s predpismi. Vyšší vojenský prokurátor považoval konanie obžalovaného za disciplinárny priestupok, pričom ale od jeho spáchania uplynula doba dlhšia ako jeden rok, a preto navrhol podľa § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušiť napadnutý rozsudok v celom rozsahu a podľa § 259

ods. 3 Trestného poriadku obžalovaného spod obžaloby oslobodiť podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku.

Odvolačný súd podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozsudku v celom rozsahu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré rozsudku predchádzalo a dospel k záveru, že doposiaľ nebol náležité zistený skutkový stav najmä z pohľadu obrany obžalovaného.

V predmetnej veci orgány prípravného konania a následne súd vykonali dokazovanie, ktorého obsahom bolo zistenie neprítomnosti obžalovaného ako profesionálneho vojaka v mieste svojho služobného pridelenia a následne zistenie dôvodov tejto neprítomnosti. Faktom je, že od 15. marca 2004 (premiestnenie k VÚ 4405 Rožňava) do 16. augusta 2004 (premiestnenie k VÚ 8009 Martin) spolu 154 kalendárnych dní, bol obžalovaný prítomný u svojho útvaru len niekoľko dní, pričom neprítomnosť preukazoval najmä vyšetreniami v súvislosti so svojím zdravotným stavom. Spomedzi tohto množstva dní, kedy obžalovaný nebol prítomný u svojho útvaru, boli obžalovanému v obžalobe a následne v rozsudku kladené za vinu len tie dni, ktoré obžalovaný nevedel ospravedlniť. V tomto smere bol postup príslušných orgánov činných v trestnom konaní správny, pretože bola preverovaná obrana obžalovaného. Takáto povinnosť však z Trestného poriadku pre súd vyplýva vo vzťahu k celému žalovanému skutku. Obžalovaný vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní hovoril o „pohovoroch“ v konkrétnych útvaroch ozbrojených síl, pričom súd iniciatívu vo vzťahu k dokazovaniu nesprávne prenechal len na obžalovaného bez toho, aby sám preveril takúto obranu obžalovaného prednesenú na hlavnom pojednávaní. V tomto smere sa napokon obžalovaný bránil aj pred odvolacím súdom.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada vyhľadávacia uvedená v § 2 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležité zistený skutkový stav veci a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy nečakajúc na návrh strán. Tu je pritom senát vyššieho vojenského súdu toho názoru, že ak by sa tvrdenie obžalovaného o „pohovoroch“ ukázalo ako pravdivé, tak ani takto ospravedlnené dni neprítomnosti u útvaru by nemohli tvoriť skutkový základ pre uznanie viny pre trestný čin vyhýbania sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby podľa § 280 ods. 3 Trestného zákona.

Z týchto dôvodov odvolací súd podľa § 258 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu, pretože vznikli pochyb-

nosti o správnosti skutkových zistení, pričom na objasnenie veci treba vykonať ďalšie dôkazy. Súčasne odvolací súd dospel k záveru v súlade s ustanovením § 260 Trestného poriadku, že pre náležité objasnenie veci je potrebné vec vrátiť prokurátorovi na došetrenie. Tu sa odvolací súd zatiaľ nestotožnil s názorom vyššieho vojenského prokurátora v tom smere, pokiaľ navrhol obžalovaného oslobodiť spod obžaloby podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku. Rozhodnutie o tom, či určitý skutok vykazuje znaky trestného činu alebo môže vykazovať znaky disciplinárneho priestupku, musí mať základ v spoľahlivo zistenom skutkovom stave. Právny záver o tom, že skutok nie je trestným činom, ale disciplinárnym priestupkom, je pre obžalovaného nepochybne nepriaznivejší ako záver o tom, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný. Preto sa súd nemôže uspokojiť so zistením dôvodu pre oslobodenie obžalovaného podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku, ale je povinnosťou súdu pred takýmto rozhodnutím náležite zistiť skutkový stav, ktoré zistenie môže vyústiť do záveru, že sa nestal skutok, pre ktorý je obžalovaný stíhaný a teda k oslobodeniu by v takom prípade došlo podľa § 226 písm. a) Trestného poriadku.

V prípravnom konaní treba vypočuť obžalovaným uvádzaných svedkov vo vzťahu k účasti na „pohovoroch“, prípadne bude potrebné zistiť ďalších svedkov, ktorí by mohli túto obranu obžalovaného potvrdiť alebo vyvrátiť.

Vyšší vojenský prokurátor pri prednášaní svojho návrhu na verejnom zasadnutí vo vzťahu k oslobodeniu obžalovaného poukázal na významnú okolnosť v podobe „nesprávnosti“ premiestnenia obžalovaného k VÚ 4405 Rožňava, čo podľa neho vyplýva z písomného záveru Inšpekcie MO SR o preverovaní sťažnosti obžalovaného. V tomto smere však doposiaľ nebolo vykonané dostatočné dokazovanie listinnými dôkazmi podľa § 112 Trestného poriadku. Vykonanie dokazovania prostredníctvom obhliadky písomnosti vyššie uvedeného záveru inšpekcie podľa § 113 Trestného poriadku je v tomto smere pokiaľ je písomnosť k dispozícii nedostačujúce, pričom navyše sa možný pôvodný dôkaz nahrádza dôkazom odôvodneným, ktorý má nepochybne nižšiu dôkaznú hodnotu. Podľa § 112 Trestného poriadku listinnými dôkazmi sú listiny, ktoré svojím obsahom dokazujú alebo vyvracajú dokazovanú skutočnosť vzťahujúcu sa na trestný čin alebo obvineného. Len ak má listina význam pre trestné konanie z iného dôvodu než pre svoj obsah, má takáto listina charakter vecného dôkazu a prichádzala by do úvahy aj jej obhliadka. Vykonanie obhliadky písomnosti v prípravnom konaní za účelom preukázania jej obsahu v následnom konaní pred súdom považuje senát vyššieho vojenského súdu za neprípustné, a to najmä za situácie, keď písomnosť je k dispozícii. Z týchto dôvodov zistenie skutočnosti v podobe výsledku šetrenia inšpekcie ministerstva obrany o sťažnosti obžalovaného

k jeho premiestneniu je potrebné v prípravnom konaní urobiť v súlade s § 112 ods. 2 Trestného poriadku.

Z takto rozvedených dôvodov rozhodol odvolací súd tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

17. ROZHODNUTIE

V prípade, ak by splnenie zákonnej povinnosti dostaviť sa na predvolanie súdu a vypovedať ako svedok znamenalo vážne nebezpečenstvo porušenia základného práva svedka na život, resp. ďalších jeho práv ako aj právo jemu blízkych osôb (§ 101 ods. 4 Trestného poriadku), je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní využiť oprávnenia vyplývajúce im z Trestného poriadku, či osobitného predpisu (zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), aby spomenuté nebezpečenstvo mohlo byť eliminované alebo celkom vylúčené. Takto treba postupovať za situácie, keď existuje vyšší stupeň pravdepodobnosti, že by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv, tzn. že záver v uvedenom smere nemusí byť celkom istý a ani hodnoverný.

Preto uloženie poriadkovej pokuty svedkovi za uvedenej situácie je predčasné.

(Uznesenie najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. apríla 2004, sp. zn. 2 To 15/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obžalovanému M. Š. a spol., na základe sťažnosti svedka L. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. októbra 2003, sp. zn. 2 T 33/97, podľa § 149 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a krajskému súdu uložil, aby o veci znovu konal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici uznesením z 29. októbra 2003, sp. zn. 2 T 33/97, uložil podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku svedkovi L. R. poriadkovú pokutu vo výške 30 000,- Sk.

Toto rozhodnutie predseda senátu odôvodnil tým, že svedok sa úmyselne vyhýba povinnosti svedčiť a jeho ospravedlnenie neúčasti na hlavnom pojednávaní 29. októbra 2003, na ktoré bol riadne predvolaný, nemožno považovať za dostatočné. Z doteraz vykonaného dokazovania totiž nevyplýva ani len náznak toho, že by svedkovi alebo osobám jemu blízkym hrozilo

zo strany obžalovaných akékoľvek nebezpečenstvo, čo svedok označoval za dôvod svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní a okolnosť odôvodňujúcu poskytnutie mu ochrany ako chránenému svedkovi. Predseda senátu v tejto spojitosti poukázal na to, že svedok už v minulosti žiadal o poskytnutie takej ochrany a krajský súd prípisom zo 4. novembra 2002 postúpil túto žiadosť svedka príslušnému úradu na rozhodnutie, či svedkovi bude poskytnutá ochrana alebo nie. Prezídium policajného zboru, odborom operatívnej ochrany a legalizácie, bol však súd vyzoomený, že svedkova žiadosť nemôže byť akceptovaná. Následne svedok podľa jeho písomného podania z 23. apríla 2003 požiadal ministra vnútra o preskúmanie rozhodnutia spomenutého orgánu, krajský súd však o výsledku nevyrozumel. Záveru o vyhýbaní sa povinnosti svedčiť nasvedčuje aj zistenie, že svedka L. R. nebolo možné na hlavné pojednávanie 29. októbra 2003 predviesť, lebo sa v mieste bydliska nezdržoval a tiež aj jeho vyjadrenie v ostatnom ospravedlnení, že účasti na hlavnom pojednávaní mu bráni aj skutočnosť, že 26. októbra 2003 odchádza za prácou do zahraničia.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť svedok L. R. Uviedol v nej, že rozhodnutie predsedu senátu o opakovanom uložení poriadkovej pokuty je nesprávne, pretože svoju neúčasť na hlavnom pojednávaní 29. októbra 2003 riadne a včas písomne ospravedlnil tým, že pri splnení svedeckej povinnosti hrozí jemu ako aj jeho rodine smrť, resp. iné závažné nebezpečenstvo a preto žiadal, aby bol vypočúvaný pri dodržaní postupu podľa § 101 ods. 4, ods. 5 Trestného poriadku. Okrem toho predseda senátu mal opätovne iniciovať konanie podľa zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov, lebo dôvody, ktoré uviedol v ospravedlnení nebolo možné vyhodnotiť ako nedostatočné. Vôbec totiž nemožno predpokladať, že by obžalovaní v priebehu dokazovania čo i len naznačili také skutočnosti, o ktoré on opiera skôr uvedenú obavu.

Namiesto zachovania zákonného postupu ho krajský súd medializovaním veci ako svedka ohrozil.

Navrhol preto napadnuté uznesenie zrušiť ako neopodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť svedka L. R. je dôvodná.

V posudzovanej veci, vzhľadom na dôvody uvádzané svedkom L. R. už v jeho žiadosti 30. septembra 2002 (č. 1. 480), malo dôjsť ku kolízii verejného záujmu spočívajúceho v zákonom uloženej povinnosti dostaviť sa na predvo-

lanie súdu a vypovedať ako svedok so základným právom každého človeka na život, garantovaný Ústavou Slovenskej republiky.

V prípade, že by splnenie uvedenej povinnosti znamenalo vážne nebezpečenstvo porušenia spomenutého základného práva svedka, resp. ďalších jeho práv ako aj právo jemu blízkych osôb (§ 101 ods. 4 Trestného poriadku), je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní využiť oprávnenia vyplývajúce im z Trestného poriadku, či osobitného predpisu (zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov), aby spomenuté nebezpečenstvo mohlo byť eliminované alebo celkom vylúčené. Takto treba postupovať za situácie, keď existuje vyšší stupeň pravdepodobnosti, že by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv, tzn. že záver v uvedenom smere nemusí byť celkom istý a ani hodnoverný.

Tvrdenie v napadnutom uznesení, že v priebehu vykonaného dokazovania sa neobjavil ani len náznak toho, že by svedkovi alebo jemu blízkym osobám hrozilo zo strany obžalovaných akékoľvek nebezpečenstvo, je jednak nesprávne v tom smere, že možnosť ohrozenia základných práv musí vyplývať len z konania osoby obžalovanej zo spáchania trestného činu a jednak predčasné z toho hľadiska, že žiadna obava z porušenia základných práv či už svedka alebo jemu blízkych nehrozí. V tomto smere krajský súd nevykonával žiadne dokazovanie, pretože podľa obsahu spisu doteraz vykonané dôkazy sa viažu výlučne k ústrednej téme trestného stíhania, ku skutku, pre ktorý bola na obvinených podaná obžaloba. Navyše, záver krajského súdu o neexistencii žiadneho nebezpečenstva v napadnutom uznesení odporuje jeho skoršiemu postupu, v rámci ktorého ešte 4. novembra 2002 (č. 1. 496) postúpil žiadosť svedka L. R. na zaradenie do programu chráneného svedka orgánu oprávnenému rozhodnúť o tejto otázke, čím vlastne nevylúčil existenciu obavy uvádzanej svedkom v jeho žiadosti. Argumentácia krajského súdu o neakceptovaní spomenutej svedkovej žiadosti, opierajúca sa o odpoveď Prezídia Policajného zboru, odboru operatívnej ochrany a legalizácie, z 20. novembra 2002 je zjavné nepriliehavá, pretože konanie o zaradení do programu ochrany a na vykonávanie neodkladných opatrení sa mohlo v posudzovanej veci vzhľadom na to, že ide o súdne konanie, začať v zmysle § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 256/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov len na základe písomného návrhu sudcu na ochranu, čo ale v posudzovanej veci predseda senátu krajského súdu neurobil a postupoval už spomenutým neformálnym spôsobom. Za tohto stavu príslušná komisia oprávnená na rozhodnutie podľa citovaného zákona sa nemohla vecou zaoberať s meritórneho hľadiska.

Predseda senátu krajského súdu mal vykonať potrebné šetrenie na preverenie svedkových tvrdení o hroziacom porušení základných práv svedka v súvislosti s jeho svedeckou výpoveďou a tiež rovnakých práv jemu blízkych osôb a podľa jeho výsledku rozhodnúť, či existuje dôvod na podanie už spomenutého návrhu podľa osobitného prepisu, resp. na vykonanie výsluchu svedka podľa tých ustanovení Trestného poriadku, zmyslom ktorých je zabezpečiť ochranu ohrozeného svedka.

Vzhľadom na uvedené zistenia a úvahy je záver krajského súdu o nesplnení príkazu súdu svedkom bez dostatočného ospravedlnenia predčasný a nepresvedčivý, preto najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušil a Krajskému súdu v Banskej Bystrici uložil, aby o veci znovu konal a rozhodol.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

18.**ROZHODNUTIE**

Vydanie majetkového podielu oprávnenej osobe sa premlčuje v trojročnej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá začína plynúť po márnom uplynutí 90-dňovej lehoty od doručenia výzvy na jeho vydanie.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2005, sp. zn. 3 Cdo 130/2005)

Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 26. júna 2003, č. k. 13 C 195/97-130, zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali proti žalovaným zaplata 900 000,- Sk titulom vyplatenia majetkového podielu v zmysle § 13, § 14 zákona č. 42/1992 Zb. Žalobcov zaviazal zaplatiť žalovanému 1/ trovy konania vo výške 15 470,- Sk a žalovanému 2/ vo výške 35 418,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Pri rozhodovaní prihliadol na námietku premlčania vznesenú žalovaným 2/ a vychádzal zo skutočnosti, že majetkový podiel má charakter majetkového práva, pri ktorom je premlčacia doba trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka). Bol toho názoru, že rozhodujúcim pre určenie plynutia premlčacej doby je negatívna odpoveď právneho predchodcu žalovaných, ktorý žalobcom oznámil, že s ich nárokom na vydanie majetkového podielu nesúhlasí, ktorá bola žalobcom doručená 3. septembra 1993. Premlčacia doba preto začala plynúť 4. septembra 1993 a uplynula 4. septembra 1996. Keďže žaloba bola podaná 25. apríla 1997, stalo sa tak po uplynutí premlčacej doby. Z toho dôvodu s poukazom na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcov rozsudkom z 27. apríla 2004, sp. zn. 14 Co 135/03, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil; zrušil rozsudok vo výroku o trovách konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvého stupňa, že v danom prípade ide o majetkové právo, ktoré sa premlčuje a že premlčanie treba posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, keďže zákon č. 42/1992 Zb. osobitnú úpravu o premlčaní neobsahuje a nemožno na danú vec aplikovať ani Obchodný zákonník, nakoľko medzi účastníkmi konania nejde o vzťah zo vzájomnej podnika-

teľskej činnosti, i keď žalobcovia vykonávajú poľnohospodársku činnosť ako osoby, ktoré sú zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu. Nesúhlasil však s jeho názorom, že premlčacia doba začala plynúť v nasledujúci deň po tom, čo žalobcovia obdržali od povinnej osoby negatívnu odpoveď k žiadosti o vydanie majetkového podielu. Mal za to, že v danej veci trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka začala plynúť nasledujúci deň po márnom uplynutí 90-tich dní od podania výzvy žalobcov povinnej osobe na vydanie majetkového podielu. Nakoľko výzva bola podaná 30. augusta 1993, lehota 90 dní uplynula 28. novembra 1993 (nedeľa). Žalobcovia preto mohli po prvýkrát uplatniť svoje právo na súde 29. novembra 1993 a trojročná premlčacia doba uplynula 29. novembra 1996. Keďže žalobcovia podali žalobu na vydanie majetkového podielu na súde 27. apríla 1997, námietka premlčania vznesená žalovaným 2/ je dôvodná. I keď súd prvého stupňa začiatok plynutia premlčacej doby posúdil inak, napriek tomu je jeho rozhodnutie vo veci samej vecne správne, a preto ho v zmysle § 219 O. s. p. potvrdil. Pokiaľ ide o výrok rozsudku prvostupňového súdu o trovách konania, v tejto časti odvolací súd rozsudok zrušil z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti [§ 221 ods. 1 písm. c) O. s. p.] a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Samostatným výrokom pripustil dovolanie, pretože svoje rozhodnutie považoval za zásadného právneho významu v otázke „či na vzťahy vznikajúce z nárokov oprávnených osôb je potrebné aplikovať ustanovenia o premlčaní podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka alebo vychádzať iba z ustanovení zákona č. 42/1992 Zb. a či stanovenie začiatku všeobecnej-trojročnej doby treba odvodzovať od podania výzvy oprávnenou osobou, ak bola podaná po zápise zmien týkajúcich sa transformácie družstva v obchodnom registri, od zápisu zmien transformovaného družstva v obchodnom registri, ak bola podaná výzva oprávnenou osobou pred dňom zápisu do obchodného registra, od negatívnej odpovede povinnej osoby adresovanej oprávnenej osobe alebo márnym uplynutím 90-tich dní od podania výzvy oprávnenou osobou.“

Žalobkyne 2/ a 4/ podali proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej dovolanie a žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušil a vrátil mu vec v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie. Nesúhlasili s názorom odvolacieho súdu, že majetkový podiel je majetkovým právom a trvali na tom, že ide o vlastnícke právo, ktoré sa nepremlčuje a taktiež nesúhlasili s aplikáciou Občianskeho zákonníka pri posudzovaní otázky premlčania ich nároku. Mali za to, že premlčanie treba posudzovať podľa Obchodného zákonníka, keďže ide na oboch stranách o podnikateľské subjekty. I pri závere odvolacieho súdu, že ide o majetkové právo, boli toho názoru, že pri posudzovaní

premlčania treba vychádzať zo zákona Č. 42/1992 Zb. a začiatok plynutia premlčacej doby počítať od schválenia transformačného projektu, ktorý bol v danom prípade schválený 11. júla 1994. Vychádzajúc z názoru odvolacieho súdu, že v danom prípade sa na premlčanie vzťahuje Občiansky zákonník, žaloba podaná na súde 24. júla 1997 bola podaná v trojročnej premlčacej dobe počítanej od schválenia transformačného projektu družstva.

Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

V súlade s § 3721 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 341/2005 Z. z. sa konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005, dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005. Vzhľadom na to bolo dovolanie (podané 6. augusta 2004) predjednané podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len „O. s. p.”)-

Z o d ť o v d n e n i a :

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpené advokátkou proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.], bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobkýň 1/ a 4/nie je dôvodné.

V ustanovení § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. V prípade dovolania pripusteného odvolacím súdom v zmysle § 238 ods. 3 písm. a) O. s. p. je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.], a to práve len v konkrétne vymedzenej otázke. V dovolacom konaní môžu byť v takom prípade predmetom súdneho posudzovania iba právne otázky, na riešenie ktorých odvolací súd pripustil dovolanie, teda nie všetky (niektoré) právne otázky, riešené odvolacím súdom v rozhodnutí [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2, veta druhá O. s. p.)].

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenova-

nými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli dovolateľkami namietané a ani z obsahu spisu tieto vady nevyplynuli.

Uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. možno odvolaciemu súdu vytknúť, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

Vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod je predmetom preskúmania dovolacím súdom právna otázka (pre ktorú odvolací súd pripustil dovolanie), či premlčanie práva na vydanie majetkového podielu podľa § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. sa posudzuje podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka alebo zákona č. 42/1992 Zb. a ktorá skutočnosť je rozhodujúcou pre začiatok plynutia premlčacej doby.

Zákon č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov v družstvách a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách (ďalej len „zákon“) určuje, okrem iného, spôsob úpravy majetkových vzťahov a vyporiadanie majetkových nárokov v družstvách, spôsob prispôsobenia vnútorných právnych pomerov družstva Obchodnému zákonníku a spôsob premeny družstiev na iné podnikateľské formy.

Zákon ukladá družstvám, aby vypočítali majetkové podiely oprávnených osôb a oboznámili s nimi oprávnené osoby (§ 9 ods. 7 zákona) a aby týmto oprávneným osobám, ktoré sa nestanú účastníkom právnickej osoby podľa transformačného projektu, majetkové podiely vyporiadali v lehotách a za podmienok stanovených v zákone (§13 ods. 2, 3 zákona).

V danom prípade sa žalobcovia nestali účastníkmi transformovaného družstva a vykonávali poľnohospodársku výrobu, preto sa na nich vzťahovalo ustanovenie § 13 ods. 2 zákona.

Podľa § 13 ods. 2 zákona pokiaľ sa oprávnená osoba nestane účastníkom právnickej osoby podľa transformačného projektu a je podnikateľom v odbore predmetu činnosti výrobného alebo spotrebného družstva alebo vykonáva poľnohospodársku výrobu v prípade poľnohospodárskeho družstva, musí sa jej majetkový podiel vydať do 90 dní odo dňa, keď oprávnená osoba o vydanie písomne požiadala.

Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ osoba splní podmienky stanovené v § 13 ods. 2 zákona, vzniká jej voči družstvu nárok na vyporiadanie majetkového podielu. Tento nárok, ako správne uzavrel aj odvolací súd, sa premlčuje. Spornou otázkou je, podľa akého právneho predpisu sa premlčanie tohto nároku posudzuje.

Zákon č. 42/1992 Zb. osobitnú právnu úpravu premlčania neobsahuje. Dovolací súd považuje na správny názor odvolacieho súdu, že na daný prípad pri posudzovaní otázky premlčania treba aplikovať Občiansky zákonník (§ 100, § 101). Ci v konkrétnom prípade pri posudzovaní otázky premlčania nároku na vydanie majetkového podielu bude aplikovaná úprava Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka nie je rozhodujúce, že účastníci konania sú podnikateľmi, ale rozhodujúcou okolnosťou pre jej posúdenie je obsah a charakter tohto vzťahu. I keď žalobcovia (resp. ich právni predchodcovia) vykonávajú poľnohospodársku činnosť ako osoby zapísané do evidencie podľa osobitného predpisu [§ 2 ods. 1 písm. d) Obchodného zákonníka] a družstvo je podnikateľským subjektom, nejde v danom prípade o obchodnoprávny vzťah, keďže uplatnený nárok nevyplýva z ich vzájomnej podnikateľskej činnosti, teda nejde o vzťah upravený Obchodným zákonníkom.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka).

Dovolací súd považuje za správne aj riešenie otázky začiatku plynutia premlčacej doby odvolacím súdom. Aj podľa dovolacieho súdu, ak oprávnená osoba splní podmienky stanovené v § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. a písomne požiada povinnú osobu o vydanie majetkového podielu, je povinná osoba povinná majetkový podiel vydať do 90 dní od doručenia písomnej výzvy. Ak povinná osoba v tejto 90-dňovej lehote majetkový podiel oprávnenej osobe nevydá, začína oprávnenej osobe plynúť trojročná premlčacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka) pre uplatnenie tohto nároku na súde, keďže po márnom uplynutí tejto lehoty právo na vydanie majetkového podielu mohlo byť po prvý raz vykonané. V danom prípade je nesporné, že žalobcovia písomne požiadali povinnú osobu o vydanie majetkového podielu 30. augusta 1993. Keďže v lehote 90 dní im povinná osoba majetkový podiel nevydala a nárok na vydanie majetkového podielu uplatnili na súde až 27. apríla 1996, správne odvolací súd dospel k záveru, že nárok je premlčaný a rozsu-

dok súdu prvého stupňa, i keď tento začiatok plynutia premlčacej doby posúdil odlišne, potvrdil.

Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal zo správneho právneho názoru, že nárok na vydanie majetkového podielu podľa § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. sa premlčuje podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a že trojročná premlčacia doba začína plynúť márnym uplynutím 90 dní od písomnej výzvy oprávnenej osoby adresovanej povinnej osobe, v ktorej požiadala o vydanie majetkového podielu. Dovolací súd poznamenáva, že sa v dovolacom konaní vecne nezaoberal námietkou žalobkýň 1/ a 4/ uplatnenou v dovolaní, podľa ktorej odvolací súd nesprávne právne posúdil právo na vydanie majetkového podielu ako majetkové právo a nie právo vlastnícke, z dôvodu, že odvolací súd na riešenie tejto právnej otázky nepripustil dovolanie, a preto nemohla byť podrobená prieskumu dovolacím súdom.

Keďže dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.] nie je dôvodné, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkýň 1/ a 4/ podľa §243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešným žalovaným 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov (§ 234b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd žalovaným náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

19.

ROZHODNUTIE

Súd môže zriadiť vecné bremeno v konaní o zrušenie spoluvlastníctva aj vtedy, ak toto právo má slúžiť inej samostatnej nehnuteľnosti, ku ktorej prístup zabezpečovalo právo vyplývajúce zo spoluvlastníckeho vzťahu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júla 2005, sp. zn. 4 Cdo 141/2005)

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 10. apríla 2003, č. k. 5C721/97-117, zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov konania k časti pozemkokoňížnej (ďalej len „pkn.“) parcely č. 49/3 a k pkn. parcele č. 157/1 a vyporiadal ho tak, že do spoluvlastníctva navrhovateľov (s podielom každého v rozsahu jednej tretiny k celku) prikázal nehnuteľnosti označené ako parcely KN 80/4 - zastavaná plocha, dvor o výmere 431 m² a parcela KN 81 - záhrada o výmere 185 m² i s odkazom na geometrický plán bližšie označený vo výroku rozsudku. Do výlučného vlastníctva odporcu prikázal parcelu KN 78 - ostatná plocha o výmere 148 m² a parcelu KN 79/3 - zastavaná plocha, dvor o výmere 404 m² s odkazom na rovnaký geometrický plán. Navrhovateľom zriadil právo zodpovedajúce vecnému bremenu spočívajúce v oprávnení prechodu pešo i povozom cez parcelu KN 79/3 „tak, ako je zakreslené na uvedenom geometrickom pláne v šírke 4,00 m a 4,31 m“ a odporcovi zriadil obdobné právo prechodu cez parcelu KN 80/4. Rozhodol tiež, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci odôvodnil potrebou zrušenia spoluvlastníctva v konaní začatom ešte návrhom predchodkyne navrhovateľov (pri nemožnosti dohody účastníkov o spôsobe vyporiadania), účelnosťou zvoleného spôsobu rozdelenia (užívanie nehnuteľností prikázaných navrhovateľom v minulosti ich predchodkyňou a naopak ucelenosť súboru parciel prikázaných do vlastníctva odporcu) a napokon nemožnosťou rozdelenia bez zriadenia vecných bremien (potreba zabezpečenia prístupu na nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve účastníkov).

Krajský súd v Trenčíne na odvolanie navrhovateľov rozsudkom z 27. októbra 2004, sp. zn. 4Co 301/03, potvrdil rozsudok okresného súdu vo výrokoch o prikázaní parcely č. 79/3 do výlučného vlastníctva odporcu a o zriadení práva prechodu navrhovateľov cez takú parcelu a vyslovil, že

geometrický plán bližšie označený rozsudkami okresného i krajského súdu sa stáva súčasťou tohto rozsudku. Vo výroku o určení práva prechodu odporcu cez parcelu č. 80/4 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh na zriadenie práva prechodu zamietol a napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku uzavrel, že odvolanie bolo čiastočne dôvodným. Návrh navrhovateľov na vytvorenie ďalšej nehnuteľnosti ponechanej v režime spoluvlastníctva (prístupová cesta) nepovažoval za účelný (mohol by viesť k ďalším sporom), zriadenie vecného bremena k nehnuteľnosti prikazovanej navrhovateľom v prospech odporcu však podľa jeho názoru bolo v rozpore so zákonom. Odporca totiž požadoval sprístupniť takýmto spôsobom parcelu, ktorá nebola no vo vzniknutej nehnuteľnosťou (v súvislosti so zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva) a nebola ani predmetom konania. Okolnosť pôvodného prechádzania odporcu cez rozdeľovanú pkn. parcelu č. 46/3 pritom nemala právny význam, nakoľko vecné bremeno možno zriadiť iba k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie odporca a navrhol ho zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktorého rozsudkom stratil prístup k parcele č. 87 vo svojom výlučnom vlastníctve a možnosť prístupu cez cudzie (nevyporiadané) pozemky nemožno považovať za trvalú. Poukázal na skutočnosť, že sám navrhoval i iné spôsoby vyporiadania rešpektujúce stav pred zrušením spoluvlastníctva (právo všetkých účastníkov na prístup k svojim nehnuteľnostiam odvodené od spoluvlastníctva pkn. parcely č. 46/3).

Navrhovatelia navrhli dovolanie odporcu zamietnuť v podstate pre stotožnenie sa s argumentáciou krajského súdu a tiež pre niektoré (v priebehu dovolacieho konania však odstránené) vady dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený účastník konania (§ 240 ods. 1 a § 241 ods. 1 druhá veta O. s. p.), a to proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol (okrem iného) zmenený rozsudok súdu prvého stupňa (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 2 písm. b) a d) O. s. p. (teda celý rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, v ktorej z právneho predpisu vyplýval určitý spôsob vyporiadania vzťahu medzi účastníkmi a tiež na takom rozhodnutí závislé rozhodnutie o trovách konania) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením veci môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva viaznuce na nehnuteľnosti (odsek 3 rovnakého ustanovenia).

Z citovaných ustanovení je zrejmé, že obsahujú záväzný postup súdu pri rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Súd je zásadne viazaný návrhom na zrušenie spoluvlastníctva (pretože platí, že nikoho nemožno spravodlivo nútiť k zotrvaniu v spoluvlastníctve a celkom výnimočne prípady nezrušenia spoluvlastníctva prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku sú závislé na existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa), nie však i konkrétnym návrhom na spôsob vyporiadania. Pri vyporiadaní zrušeného spoluvlastníctva totiž právna úprava zakotvuje i záväzné poradie spôsobov vyporiadania tak, že prvým spôsobom je rozdelenie veci, druhým prikázanie veci za náhradu niektorému zo spoluvlastníkov (resp. i viacerým spoluvlastníkom) a tretím predaj veci a rozdelenie výťažku predaja medzi bývalých spoluvlastníkov. Každý ďalší spôsob môže nastúpiť až pri nemožnosti uplatnenia predchádzajúceho (teda prikázanie veci za náhradu len pri nemožnosti reálneho rozdelenia veci a predaj s rozdelením výťažku až pri neochote ktoréhokoľvek spoluvlastníka prevzáť vec za náhradu do svojho výlučného vlastníctva) a uprednostnenie prvého spôsobu vyporiadania je zvýraznené i možnosťou zriadenia vecného bremena súdom.

V prejednávanej veci krajský súd založil svoje rozhodnutie na názore, podľa ktorého

1. zriadenie vecného bremena sa môže týkať len nehnuteľností vzniknutých pri vyporiadaní v rámci konania o zrušenie podielového spoluvlastníctva a

2. požiadavka na zriadenie vecného bremena slúžiaceho na prístup účastníka k inej nehnuteľnosti (konkrétne k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa vo výlučnom vlastníctve jedného zo spoluvlastníkov už v čase existencie zrušovaného spoluvlastníctva) nemôže mať v konaní o zrušenie podielového spoluvlastníctva úspech.

Tento názor však podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno považovať za správny.

Už gramatickým výkladom ustanovenia § 14-2 ods. 3 vety prvej Občianskeho zákonníka treba dospieť k záveru, že vzťah vecného bremena zriaďovaného v konaní o zrušenie podielového spoluvlastníctva a novovzniknutej nehnuteľnosti je daný len v prípade novovzniknutej nehnuteľnosti zaťažovanej vecným bremenom (teda len na strane budúceho vlastníka povinného strpieť právo inej osoby zodpovedajúce vecnému bremenu). Uvedený výklad je namieste napriek tomu, že príslušné ustanovenie obsahuje možnosť zriadenia vecného bremena len v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Takéto obmedzenie teda treba chápať len ako zákonnú požiadavku na zhodu vlastníka novovzniknutej nehnuteľnosti majúceho byť oprávneného z vecného bremena s vlastníkom tej nehnuteľnosti, ku ktorej má zriadenie vecného bremena zabezpečiť prístup. S prihliadnutím na už uvedené preto treba mať za to, že súd môže zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti i vtedy, ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu nemá slúžiť na prístup k inej novovzniknutej nehnuteľnosti, ale k takej nehnuteľnosti, ku ktorej až do zrušenia spoluvlastníctva prístup zabezpečovalo existujúce právo spoluvlastníctva. Len takýto výklad totiž (zachová aj) ustupujúcemu spoluvlastníkovi (doterajší rozsah práv) a umožní reálny výkon práv k predmetu jeho výlučného vlastníctva.

Ak Krajský súd v Trenčíne neposudzoval vec i z hľadísk opísaných vyššie, jeho rozhodnutie spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Jeho rozhodnutie však bolo nesprávnym i z dôvodu neúplného prieskumu rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom (nakolko vzhľadom k predmetu konania ani krajský súd nebol viazaný rozsahom odvolacieho návrhu navrhovateľov a vo svojom rozhodnutí sa mal preto vyporiadať so všetkými výrokmi rozsudku okresného súdu). Rozhodnutie odvolacieho súdu tak bolo postihnuté i inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie [§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.] a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky preto neostalo iné, než dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. (časti vety za bodko-

čiarkou) a podľa odseku 2 vety prvej rovnakého ustanovenia zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Pre odvolací súd tak bude v ďalšom konaní právny názor súdu rozhodujúceho o dovolaní záväzný (§ 243d ods. 1 veta druhá O. s. p.). V novom rozhodnutí bude potom povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť znova o trovách pôvodného konania i tohto dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

20.**ROZHODNUTIE**

Darovacia zmluva uzavretá za účelom zabezpečenia uspokojenia pohľadávky obdarovaného voči darcovi je neplatným právnym úkonom.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2005, sp. zn. 4 Cdo 33/2005)

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti darovacej zmluvy o darovaní nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností pre **kat. úz. P.** ako byt č. 61 nachádzajúci sa na 6. poschodí bytového domu súp. č. 3179 na Žehrianskej ulici č. 3 v B., uzavretej dňa 21. januára 2000 medzi ňou ako darkyňou a žalovaným ako obdarovaným. Uviedla, že darovaciu zmluvu uzavrela za účelom zabezpečenia (ručenia) dlhu z pôžičky poskytnutej žalovaným jej priateľke Emílii S., no v skutočnosti nemala v úmysle darovať, alebo akokoľvek inak scudziť svoj byt.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 6. júna 2003, č. k. 5 C 135/02-73, žalobu zamietol. Zároveň rozhodol o povinnosti žalobkyne, zaplatiť na účet súdu náhradu trov štátu 373,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vyslovil, že žalovanému sa náhrada trov konania nepriznáva. V odôvodnení rozsudku uviedol, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že predmetnú darovaciu zmluvu uzavreli za účelom zabezpečenia návratnosti pôžičky poskytnutej žalovaným Emílii S. Vyslovil názor, že darovacia zmluva spĺňa účel zabezpečenia záväzku nehnuteľnosťou, bola uzavretá slobodne, neodporuje zákonu, ani ho neobchádza a neprieči sa ani dobrým mravom, preto je platná.

Krajský súd v Bratislave, ako odvolací súd, na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. októbra 2004, sp. zn. 8 Co 241/04, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil neplatnosť predmetnej darovacej zmluvy. Žalovanému uložil povinnosť, zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania 3 000,- Sk do troch dní a v rovnakej lehote na účet súdu prvého stupňa náhradu trov konania štátu 373,- Sk. Zároveň rozhodol, že žalobkyňi sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Poukázal na to, že zo zisteného skutkového stavu nebolo sporné, že skutočným účelom darovacej zmluvy nebolo darovanie bytu žalovanému, ale prechod bytu do vlastníctva žalovaného na úhradu jeho pohľadávky zo zmluvy o pôžičke, teda dojednanie o tzv. prepadnom zá-

lohu. Darovacia zmluva dohodnutá s takýmto účelom odporuje ustanoveniu § 151a ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky veriteľa zákonom predpokladaným spôsobom, t. j. že záložný veriteľ je oprávnený domáhať sa uspokojenia splatnej pohľadávky zo založenej veci, a je preto neplatná podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Navrhoval, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Vyčítal odvolaciemu súdu, že nerešpektoval zásadu autonómie vôle zmluvných strán (§ 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka), ktorá svedčí v prospech názoru, že subjekty záväzkovo-právnych vzťahov môžu dojednať aj ďalšie spôsoby zabezpečenia záväzkov, ktoré nie sú zákonom priamo predvídané. Poukázal tiež na to, že z hľadiska posúdenia dôvodov neplatnosti zmluvy v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka nie je rozhodujúci účel zákona resp. účel záložného práva, ale účel a obsah zmluvy.

Žalóbkyňa sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Najvyšší súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O. s. p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, aj keď neboli dovolateľom namietané. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Následne sa zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. či rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na správnom právnom posúdení veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie.

Po prejednaní veci dospel k záveru, že za skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa a prevzatého odvolacím súdom, možno súhlasiť s právnym záverom odvolacieho súdu o neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi.

Darovacia zmluva z 21. januára 2000 bola uzavretá v rovnaký deň, kedy bola medzi žalovaným a Emíliou S. uzavretá zmluva o pôžičke. Žalovaný pri výsluchu pred súdom prvého stupňa uviedol, že darovacia zmluva bola uzavretá za účelom zabezpečenia (ručenia) dlhu z pôžičky, ktorú poskytol Emílii S. Skutočnosť, že darovacia zmluva v posudzovanej veci mala slúžiť ako zabezpečovací inštitút a nie ako právny úkon zakladajúci záväzkovo-právny vzťah, potvrdzuje aj notárska zápisnica z 21. januára 2000 o prijatí prvopisu darovacej zmluvy do notárskej úschovy. Z tejto zápisnice vyplýva, že uplynutím splatnosti dlhu z pôžičky, t. j. dňom 31. marca 2000, ak pôžička nebude uhradená, možno predmet úschovy vydať žalovanému, v opačnom prípade len žalobkyni. Predmetný byt vo vyššie uvedenom zmluvnom vzťahu teda vystupuje ako záloh zabezpečujúci splnenie záväzku tretej osoby zo zmluvy o pôžičke. K realizácii uvedeného zabezpečovacieho inštitútu v prípade nesplnenia záväzku tretej osoby malo dôjsť tak, že vlastnícke právo k bytu prejde na žalovaného ako veriteľa.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnou od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovenia zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchýliť. Zmluvná voľnosť sa podľa citovaného ustanovenia predovšetkým vzťahuje na úpravu vzájomných práv a povinností zmluvných strán, teda na záväzkové vzťahy. Úpravu realizácie záložného práva, ktoré je právom vecným a vzťahuje sa aj na iné osoby než na účastníkov zmluvného vzťahu, je však v zmysle uvedeného ustanovenia nutné považovať za úpravu kogentnú, zmluvnú voľnosť obmedzujúcu. Záložný veriteľ teda nemá možnosť realizovať záložné právo spôsobom odchylným od zákonnej úpravy (podľa ustanovenia § 151f ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení platnom v čase uzavretia darovacej zmluvy uspokojenie zo zálohu mohol záložný veriteľ dosiahnuť iba predajom zálohu v rámci súdneho výkonu rozhodnutia alebo exekúcie uskutočňovanej súdnym exekútorom). Nemôže si zmluvne upraviť, že k uspokojeniu jeho pohľadávky dôjde tým, že záloh sám predá, alebo že na neho prejde vlastnícke právo k zálohu.

Dojednanie darovacej zmluvy za účelom, aby pohľadávka záložného veriteľa (obdarovaného) bola uspokojená tak, že na neho prejde vlastnícke právo k zálohu, predstavuje dojednanie spôsobu realizácie záložného práva, ktorý

nie je zákonom dovolený, a dopadá preto na neho ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka.

Podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, absolútne neplatný. Absolútna neplatnosť nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona. Súd k absolútnej neplatnosti prihliada i bez návrhu z úradnej povinnosti ex officio.

Obchádzanie zákona spočíva vo vylúčení záväzného pravidla zámerným použitím prostriedku, ktorý sám o sebe nie je zákonom zakázaný, v dôsledku čoho sa uvedený stav stane z hľadiska pozitívneho práva nenapadnuteľným. Konanie in fraudem legis predstavuje postup, kedy sa niekto chová podľa práva, ale tak, aby zámerné dosiahol výsledok právnou normou nepredvídaný a nežiaduci.

V prejednávanej veci uzavretie darovacej zmluvy samo o sebe zákonu neodporuje. Situáciu je však nutné posúdiť v kontexte ostatných konkrétnych okolností, z ktorých vyplýva, že darovacia zmluva bola uzavretá za účelom zabezpečenia zmluvy o pôžičke a že jej realizáciou malo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k bytu ako zálohu na žalovaného ako záložného veriteľa, teda k prepadnutiu zálohu. Takéto dojednanie svojimi dôsledkami obchádza kogentnú zákonnú úpravu realizácie záložného práva. Darovacia zmluva je preto v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná pre obchádzanie zákona.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného proti rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p.) ako nedôvodné.

Úspešnej žalobkyni nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej v súvislosti s ním žiadne nevznikli.

21.

STANOVISKO

Ak poistenie zanikne tým, že jednorazové poistné nebolo zaplatené v lehote stanovenej v § 801 Občianskeho zákonníka, má poistiť voči tomu, kto s ním uzavrel poistnú zmluvu, právo na pomernú časť jednorazového poistného za dobu do zániku poistenia.

(Stanovisko obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2005, sp. zn. 1 Obpj 1/2005)

V rozhodovaní senátov obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je jednotne posudzovaná otázka, či aj v prípade zániku poistenia s jednorazovým poistným pre nezaplatenie poistného (§ 801 Občianskeho zákonníka) má poistiť právo na zaplatenie celého dohodnutého poistného. Obe ďalej uvedené rozhodnutia riešili rovnakú situáciu, keď bolo dohodnuté poistenie s jednorazovým poistným, ktoré nebolo zaplatené v dohodnutej lehote, v dôsledku čoho poistenie zaniklo podľa § 801 Občianskeho zákonníka. Dospeli tiež k zhodnému názoru, že na rozsah povinnosti platiť poistné nemá vplyv doba jeho splatnosti, ani rozdelenie platenia poistného na dohodnuté poistné obdobie na splátky. K rozdielnemu stanovisku dospeli v otázke, či poisťovňa má právo na zaplatenie poistného za celé dohodnuté poistné obdobie alebo len pomernú časť pripadajúcu na dobu do zániku poistenia.

V rozsudku z 26. septembra 2003, vydanom pod sp. zn. 5 Obo 140/03, Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal stanovisko, že poistiťovi patrí vždy celé jednorazové poistné. Patrí mu aj vtedy, ak poistenie zaniklo pre nezaplatenie poistného podľa § 801 Občianskeho zákonníka. Vyplýva to z § 803 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje platenie, resp. vrátenie poistného, ak poistenie zanikne pred uplynutím doby, za ktorú bolo zaplatené bežné poistné a z § 803 ods. 3. Ustanovenie § 803 ods. 3 upravuje situáciu, keď nastala-poistná udalosť a poistenie tým skončilo. Poistenie v takom prípade patrí do konca poistného obdobia, v ktorom poistná udalosť nastala. Jednorazové poistné však aj v takom prípade patrí poistiťovi vždy celé. Z toho potom vyplýva, že jednorazové poistné patrí poistiťovi vždy celé v dohodnutej výške, bez ohľadu na spôsob a dôvod skončenia poistenia.

V rozsudku, ktorý bol vydaný 4. novembra 2003 pod sp. zn. 2 Obo 181/03, naproti tomu Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil názor, že zásada stanovená v § 83 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že poisťiteľ má právo na poistné za dobu do zániku poistenia, platí bezvýhradne. Zákon v tejto súvislosti nerozlišuje, či ide o bežné poistné alebo o poistné jednorazové. V § 803 ods. 3 je upravená špecifická situácia, keď poistenie zaniklo potom, ako nastala poistná udalosť. V takom prípade sa už zaplatené jednorazové poistenie nevracia. Takémuto výkladu zodpovedá aj základná úprava poistenia upravená v § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej sa poisťiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane poistná udalosť a osoba, ktorá poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné. Inak by bol poistený povinný platiť poistné, hoci by poisťiteľ nebol povinný poskytnúť poistné plnenie, i keby sa poistná udalosť vyskytla.

Na základe rozdielných právnych názorov vyslovených v právoplatných rozhodnutiach predseda obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky navrhol obchodnému kolégiu, aby na zjednotenie výkladu uvedenej právnej otázky zaujalo stanovisko.

Obchodné kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a či. 9 ods. 1 písm. b) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaujalo toto

s t a n o v i s k o :

Obchodný zákonník upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním (§ 1 ods. 1 Obchodného zákonníka).

Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon (§ 1 ods. 2 Obchodného zákonníka).

Keďže Obchodný zákonník poistenie neupravuje, spravujú sa aj vzťahy súvisiace s poistením, ktoré vznikli medzi podnikateľmi ustanoveniami Občianskeho zákonníka upravujúcimi poistenia. Na účely tohto stanoviska nie je potrebné skúmať, či vzťahy takto vzniknuté majú charakter obchodných alebo občianskych záväzkových vzťahov.

Charakter a účel poistného vzťahu vyjadruje predovšetkým § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého poistnou zmluvou sa poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné. Z tohto ustanovenia vyplýva, že poistenie je záväzkový dvojstranný, niekedy viacstranný vzťah, v ktorom tak, ako je to pre občianskoprávne, aj pre obchodné záväzkové vzťahy charakteristické, majú účastníci na oboch stranách vzťahu práva i povinnosti. Práva a povinnosti z poistného vzťahu, predovšetkým právo poisťovne na poistné a právo poisteného na poistné plnenie, ak nastala zmluvou predpokladaná poistná udalosť, vzniká so vznikom poistenia (§ 795 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného treba vyvodiť, že poistiteľovi nepatrí poistné za obdobie, v ktorom mu nemôže vzniknúť povinnosť plniť. Vyjadruje sa tým jedna z hlavných zásad úpravy poistenia, že časový úsek, za ktorý má poistiteľ právo na poistné, sa kryje s dobou, po ktorú má poistiteľ povinnosť poskytovať poistnú ochranu. Poistné je tak svojou povahou odplatom za to, že poisťovňa poskytuje poistenému poistnú ochranu.

Zásady vyplývajúce z § 788 ods. 1 a § 795 ods. 1 Občianskeho zákonníka sú ďalej rozvedené v ustanoveniach § 796 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú režim platenia poistného a jeho zročnosť, v ustanovení § 801 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje dôsledky neplatenia poistného a napokon v ustanovení § 803 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovuje, za aký čas má poistiteľ právo na poistné, pričom podľa uvedeného ustanovenia nie je rozhodujúce, či išlo o poistné bežné alebo jednorazové („poistiteľ má právo na poistné za dobu do zániku poistenia“) a či nastala poistná udalosť. Tu sa žiada poznamenať, že bežným poistným sa rozumie poistné, ktoré sa platí bežne za dohodnuté poistné obdobia (obdobie dohodnuté poistiteľom a tým, kto s ním uzavrel poistnú zmluvu, za ktoré obdobie sa bude poistné platiť) a jednorazovým poistným poistné, ktoré sa má zaplatiť za celú dobu, na ktorú sa poistenie dojednálo a že ak nie je dohodnuté inak, je bežné poistné splatné prvého dňa poistného obdobia a jednorazové poistné dňom začiatku poistenia (§ 796 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

Zásada paralelnosti poistného krytia s právom poistiteľa na poistné sa podrobnejšie rozvádza v ustanovení § 803 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenie, na rozdiel od jeho znenia do 31. decembra 1991, túto zásadu bližšie upravuje len ohľadne bežného poistného a to tak, že ak zanikne poistenie pred uplynutím doby, za ktorú bolo bežné poistné zaplatené, je poistiteľ povinný zvyšujúcu časť poistného vrátiť. Zákonodarca upravil túto povinnosť poistiteľa len ohľadne bežného poistného zrejme preto, lebo chcel zvýrazniť, že sa vracia časť bežného poistného, ktoré na rozdiel od jed-

norazového poistného sa platí bežne, za dohodnuté poistné obdobie. Pri jednorazovom poistnom, vzhľadom na úpravu v ustanovení § 803 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podrobnejšia úprava ani nie je potrebná. Vzájomný vzťah ustanovenia § 803 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka treba vyloužiť tak, že odsek 1 upravuje všeobecnú zásadu platnú pre poistenie s jednorazovým i bežným poistným. Odsek 2 bližšie vysvetľuje podmienky, za ktorých sa vracia časť bežného poistného pri zániku poistenia pred uplynutím doby, za ktorú bolo poistné zaplatené.

Zdanlivú výnimku zo zásady súbežnosti poistného krytia s právom poistiteľa na poistné upravuje § 803 ods. 3 Občianskeho zákonníka. V skutočnosti však o výnimku z uvedenej zásady nejde. Ak totiž nastala poistná udalosť, a tým zároveň odpadol dôvod ďalšieho poistenia, došlo k splneniu účelu poistenia, poistiteľ plnil v plnom rozsahu, a preto poistné bolo plnením poistiteľa úplne konzumované, takže poistiteľ po stránke poistno-technickej nemá čo vracieť. Uvedená zásada platí tak pri poistení s bežným poistným, ako aj pri poistení s poistným jednorazovým s tým rozdielom, že kým pri poistení s bežným poistným patrí poistiteľovi poistné do konca poistného obdobia, v ktorom poistná udalosť nastala, pri poistení s jednorazovým poistným patrí poistiteľovi vždy celé poistné.

Vychádzajúc z uvedeného rozboru ustanovení § 803 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka, nie je možné prisvedčiť záveru vyslovenému v rozhodnutí sp. zn. 5 Obo 140/03, že v prípade zániku poistenia s jednorazovým poistným z dôvodu nezaplatenia poistného podľa § 801 Občianskeho zákonníka má poistiteľ vždy právo na zaplatenie celého dohodnutého poistného. Tento úsudok nevyplýva z § 803 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje iba vrátenie zvyšujúcej časti zaplateného bežného poistného v prípade zániku poistenia pred uplynutím doby, za ktorú bolo poistenie zaplatené a ani z hypotézy § 803 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje právo poistiteľa na celé jednorazové poistné len pre prípad, že nastala poistná udalosť, a tým odpadol dôvod ďalšieho poistenia. Časť vety za bodkočiarkou v ustanovení § 803 ods. 3 Občianskeho zákonníka („jednorazové poistné patrí poistiteľovi aj v týchto prípadoch celé“) možno vykladať len vo vzťahu k časti vety pred bodkočiarkou a aplikovať len pre prípad predvídaný touto časťou vety („ak nastala poistná udalosť a dôvod ďalšieho poistenia tým odpadol, patrí poistiteľovi ...“), nie však vo vzťahu k odseku 2 uvedeného paragrafu upravujúcemu celkom inú hypotézu a dispozíciu.

Opačný výklad by znamenal, že ak zaniklo poistenie pre nezaplatenie poistného, je ten, kto uzavrel poistnú zmluvu povinný platiť poistné napriek tomu, že poisťovateľ už žiadnu poistnú ochranu neposkytuje. Plnenie poist-

neho by tak postrádalo akýkoľvek hospodársky dôvod a bolo by v rozpore so zmyslom poistenia, princípom reciprocity a požiadavkou vyváženosti práv a povinností v záväzkových vzťahoch.

Na základe uvedeného treba dospieť k záveru, že ak poistenie zanikne tým, že jednorazové poistné nebolo zaplatené v lehote stanovenej v § 801 Občianskeho zákonníka, má poistiteľ voči tomu, kto s ním uzavrel poistnú zmluvu, právo len na pomernú časť jednorazového poistného za dobu do zániku poistenia (§ 803 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Poznámka: Zákonom č. 526/2002 Z. z. bolo s účinnosťou od 1. januára 2003 zmenené znenie § 801 Občianskeho zákonníka upravujúceho zánik poistenia ako dôsledok nezaplatenia poistenia v stanovenej lehote. Zmena sa nedotkla § 803 a nemá preto vplyv ani na jeho výklad, z ktorého vychádza stanovisko.

22.

STANOVISKO

Ak schôdza konkurzných veriteľov schváli nového správcu konkurznej podstaty zákona zodpovedajúcim spôsobom, je konkurzný súd na schôdzi konkurzných veriteľov povinný uznesením tohto nového správcu ustanoviť do funkcie, a to bez skúmania dôvodov, ktoré konkurzných veriteľov k tomuto postupu viedli.

Doterajší správca nie je oprávnenou osobou na podanie odvolania proti výroku uznesenia, ktorým súd vo veci ustanovil nového správcu.

(Stanovisko obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2005, sp. zn. Obpj 7/2005)

Senáty obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nejednotné vykladajú znenie ustanovenia § 8 ods. 5 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení jeho noviel v otázke týkajúcej sa postupu súdu, keď na schôdzi konkurzných veriteľov dôjde k ustanoveniu nového správcu, ako aj v otázke, či doterajší správca je oprávnený podať odvolanie proti uzneseniu súdu, ktorým bol ustanovený nový správca.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. októbra 2002, sp. zn. 2 Obo 248/02, odmietol odvolanie doterajšieho správcu konkurznej podstaty proti rozhodnutiu konkurzného súdu, ktorým bol zbavený funkcie správca konkurznej podstaty na základe rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov, ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený. Odvolací súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že konkurzný súd napadnutým rozhodnutím nerozhodol o tom, že doterajšieho správcu konkurznej podstaty zbavuje funkcie, ale iba deklaroval rozhodnutie konkurzných veriteľov, ktorí na schôdzi rozhodli o ustanovení nového správcu konkurznej podstaty, s čím je zo zákona spojený zánik funkcie doterajšieho správcu. Ďalej odvolací súd konštatoval, že konkurzný súd má možnosť rozhodnúť o zbavení správcu konkurznej podstaty funkcie len v prípade existencie dôležitých dôvodov; proti takémuto rozhodnutiu konkurzného súdu by doterajšiemu správcovi patrilo aj právo podať odvolanie. Obdobne postupoval odvolací súd aj vo veci sp. zn. 4 Obo 117/05.

Uznesením z 21. marca 2005, sp. zn. 2 Obo 80/05, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, zrušil rozhodnutie konkurzného súdu o ustanovení nového správcu konkurznej podstaty na základe schôdze konkurzných veriteľov. Najvyšší súd tak rozhodol na základe odvolania doterajšieho správcu konkurznej podstaty, ktorého považoval za osobu oprávnenú podať odvolanie. Odvolací súd vychádzal z toho, že jednou z podmienok zbavenia správcu konkurznej podstaty funkcie je vždy existencia dôležitých dôvodov, a to bez ohľadu na rozhodnutie schôdze konkurzných veriteľov o ustanovení nového správcu konkurznej podstaty. Obdobne postupoval Najvyšší súd Slovenskej republiky aj vo veci sp. zn. 6 Obo 190/05.

Na základe uvedených rozdielnych právoplatných rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky obchodné kolégium podľa ustanovenia § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. v spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci zaujalo uvedené

s t a n o v i s k o :

Podľa ustanovenia § 8 ods. 5 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení jeho noviel (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) z dôležitých dôvodov môže súd na návrh správcu zbaviť správcu funkcie. Súd aj bez návrhu zbaví správcu funkcie, ak správca neplní riadne svoje povinnosti alebo aj z iných dôležitých dôvodov. Ak súd zbaví správcu funkcie, ustanoví nového správcu. Súd ustanoví nového správcu podľa odseku 1 na základe rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov; funkcia doterajšieho správcu zaniká dňom rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov. Nového správcu súd ustanoví uznesením na schôdzi konkurzných veriteľov. Uznesenie súd doručí doterajšiemu správcovi, novému správcovi a zverejní ho na úradnej tabuli súdu a v Obchodnom vestníku. Účinky doteraz vykonaných právnych úkonov doterajšieho správcu zostávajú zachované. Zbavením funkcie nezaniká správcova zodpovednosť podľa odseku 2 za čas výkonu funkcie. Správca, ktorý bol zbavený funkcie, je povinný riadne informovať nového správcu a dať mu k dispozícii všetky doklady.

V zmysle citovaného ustanovenia k zániku funkcie správcu môže dôjsť v troch prípadoch, a to:

1. Na návrh správcu môže súd z dôležitých dôvodov zbaviť správcu funkcie (veta prvá).
2. Súd aj bez návrhu zbaví správcu funkcie, ak správca neplní riadne svoje povinnosti alebo aj z iných dôležitých dôvodov (veta druhá).

3. Ak tak rozhodne schôdza konkurzných veriteľov.

Vo všetkých týchto prípadoch súd následne ustanoví nového správcu podľa zásad uvedených v § 8 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní. Kým v prvom a druhom prípade ustanovenie nového správcu nie je problematické, v treťom prípade výklad citovaného ustanovenia nie je jednotný. Vo veciach sp. zn. 2 Obo 80/05 a 6 Obo 190/05 senát obchodného kolégia vychádzal z toho, že citované ustanovenie § 8 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní predstavuje jeden kompaktný celok a podmienky na odvolanie správcu uvedené v prvej a druhej vete musia byť splnené aj v treťom prípade, teda aj keď je správca odvolaný na základe rozhodnutia schôdzy konkurzných veriteľov a súd aj v takomto prípade je povinný skúmať, či u doterajšieho správcu sú dané dôležité dôvody na zbavenie funkcie. Naopak, vo veci sp. zn. 4 Obo 117/2005 senát obchodného kolégia vychádzal z toho, že ak na schôdzi konkurzných veriteľov došlo k ustanoveniu nového správcu, takéto rozhodnutie schôdzy nepodlieha preskúmaniu súdom, pričom funkcia doterajšieho správcu zaniká ex lége dňom rozhodnutia schôdzy konkurzných veriteľov.

Citované ustanovenie § 8 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní aj napriek svojej legislatívne zložitej konštrukcii dôsledne rozlišuje v otázke ustanovenia správcu kompetenciu súdu a kompetenciu schôdzy konkurzných veriteľov. Prvá, druhá a tretia veta definujú prípady, kedy o odvolaní a ustanovení nového správcu rozhoduje výlučne súd. Vo štvrtej vete sú právomoci ohľadne ustanovenia nového správcu rozdelené medzi schôdzu konkurzných veriteľov a súd a k zániku funkcie doterajšieho správcu dochádza ex lége. Z gramatického výkladu tejto štvrtej vety vyplýva, že je na výlučnej vôli schôdzy konkurzných veriteľov, či vo funkcii správcu podstaty ponechajú doterajšieho správcu alebo do tejto funkcie ustanovia nového správcu. V tomto smere dané ustanovenie neurčuje žiadne podmienky. Schôdza konkurzných veriteľov takto môže postupovať kedykoľvek na základe výsledkov hlasovania. Pokiaľ však ide o právomoc súdu, dané ustanovenie § 8 ods. 5 štvrtej vety zákona o konkurze a vyrovnaní je formulované tak, že „súd ustanoví nového správcu podľa odseku 1 ...“, čo znamená, že súd je v takomto prípade povinný ustanoviť nového správcu uvedeného v rozhodnutí schôdzy konkurzných veriteľov s tým, že zákon mu neukladá a ani neumožňuje dôvodnosť ustanovenia nového správcu posudzovať podľa prvej a druhej vety § 8 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní, ale výslovne súdu ukladá povinnosť ustanoviť nového správcu podľa odseku 1 § 8 zákona o konkurze a vyrovnaní, t. j., že musí ísť o správcu, ktorý je zapísaný v príslušnom zozname správcov. Navyiac, súd nového správcu je povinný ustanoviť uznesením priamo na schôdzi konkurzných veriteľov, pričom je zřejmé, že musí ísť

o tú schôdzu konkurzných veriteľov, na ktorej veritelia zvolili nového správcu. To všetko nasvedčuje tomu, že štvrtá veta § 8 ods. 5 zákona o konkurze a vyrovnaní otázku ustanovenia nového správcu rieši úplne samostatne a nezávisle od znenia predchádzajúcich viet tohto odseku. Preto súd v tomto prípade pri rozhodovaní o ustanovení nového správcu nemôže skúmať, či sú splnené podmienky uvedené v predchádzajúcich vetách tohto ustanovenia.

V zmysle ustanovenia § 8 ods. 5 šiestej vety uvedené uznesenie o ustanovení nového správcu súd doručí doterajšiemu správcovi, ktorého funkcia zaniká ex lége dňom rozhodnutia schôdze konkurzných veriteľov, ďalej novému správcovi a zverejní ho na úradnej tabuli súdu a v Obchodnom vestníku. Keďže funkcia doterajšieho správcu zaniká ex lége, je zrejmé, že uznesenie súdu o ustanovení nového správcu sa ho žiadnym spôsobom nedotýka, a preto nie je osobou oprávnenou podať proti tomuto uzneseniu odvolanie. Na podanie odvolania nie je oprávnený ani v prípade, ak by súd osobitým výrokom uznesenia deklaroval, že funkcia doterajšieho správcu zanikla.

Poznámka: Zákon č. 328/1991 Zb. bol zrušený zákonom č. 7/2005 Z. z. Vzhľadom na znenie § 206 zákona č. 7/2005 Z. z. problematika riešená týmto stanoviskom je aj naďalej aktuálna.

23.

ROZHODNUTIE

V konaní o vydanie preukazu pre občana s ťažkým zdravotným postihnutím v zmysle § 57 ods. 2 zákona Č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov nepostačuje pre rozhodnutie alebo posudok o miere funkčnej poruchy žiadateľa o poskytnutie sociálnej pomoci len záznam lekára založený v spise. Správny orgán musí na posúdenie otázky, na ktorú nemá dostatok odborných znalostí, vyžiadať odborný alebo znalecký posudok.

(Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 19. januára 2005,
sp. zn. 11 S 79/2004-19)

Rozhodnutím zo 7. mája 2004 žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny N. Z. z 9. marca 2004. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán zamietol žiadosť o vydanie preukazu ťažko zdravotne postihnutého občana so sprievodcom z 8. októbra 2003 z dôvodu, že miera funkčnej poruchy u žalobkyne bola stanovená na 40 %, a preto nespĺňa podmienky na vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom. Za občana s ťažkým zdravotným postihnutím na účely zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej pomoci“) sa považuje občan, ktorého miera funkčnej poruchy bola stanovená najmenej na 50 %. Nezákonnosť napadnutého rozhodnutia podľa žalobkyne spočíva v tom, že miera funkčnej poruchy u nej sa už dlhé roky posudzuje na 40 %, pričom jej zdravotný stav sa zhoršil, mal by ho posúdiť posudkový lekár a určiť aj mieru funkčnej poruchy.

Žalovaný sa písomne vyjadril a žiadal žalobu ako nedôvodnú zamietnuť, pretože napadnuté rozhodnutie je zákonné. Prvostupňový správny orgán vo svojom rozhodnutí vychádzal z toho, že miera funkčnej poruchy bola posudkovým lekárom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch stanovená na 40 %, a teda nebolo možné vyhovieť jej žiadosti o vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom. Aj v rámci odvolacieho konania bola miera funkčnej poruchy u žalobkyne stanovená opätovne na 40 %, preto žalovaný ako druhostupňový správny orgán odvolanie žalobkyne zamietol a rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa potvrdil.

Krajský súd, ako súd vecne a miestne príslušný (§ 246 ods. 1, 246a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov žaloby (§ 249 ods. 2 O. s. p.) na pojednávaní a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná, preto rozhodnutie žalovaného podľa § 250j ods. 2 písm. d) O. s. p., ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, nakoľko rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu.

V danej veci bolo úlohou súdu posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postup žalovaného, ako i správnosť právnych záverov oboch správnych orgánov v konaní o žiadosti žalobkyne o vydanie preukazu ťažko zdravotne postihnutého občana so sprievodcom.

Z predložených spisov žalovaného súd zistil, že žalobkyňa podala 8. októbra 2003 žiadosť o vydanie preukazu ťažko zdravotne postihnutého občana so sprievodcom. Podľa záznamu lekára oddelenia posudkových činností k stanoveniu miery funkčnej poruchy z 8. marca 2004 bola stanovená miera funkčnej poruchy u žalobkyne na 40 % podľa druhu zdravotného postihnutia uvedeného v prílohe č. 4 časti XII, B.2.31.b zákona o sociálnej pomoci. Správny orgán prvého stupňa potom rozhodnutím z 9. marca 2004 zamietol žiadosť žalobkyne z dôvodu, že na základe lekárskeho posúdenia bola miera funkčnej poruchy stanovená na 40 %, a preto nespĺňa podmienky na vydanie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom. Proti tomuto rozhodnutiu žalobkyňa podala odvolanie. V odvolacom konaní žalovaný doplnil dokazovanie novým záznamom lekára odboru posudkových činností k stanoveniu miery funkčnej poruchy zo 4. mája 2004, ktorým bola určená miera funkčnej poruchy žalobkyne opätovne na 40 % podľa prílohy č. 4, časti XII.B.2.31.b. zákona o sociálnej pomoci.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 2 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy rozhodnutia orgánov verejnej správy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov. Rozhodnutia správnych orgánov, ktoré podliehajú súdnemu preskúmaniu, sú rozhodnutia orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a ďalších právnických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 2 O. s. p., pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo

o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

Podľa § 250i ods. 1 O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 51 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov za občana s ťažkým zdravotným postihnutím na účely tohto zákona sa považuje občan, ktorého miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %.

Podľa § 57 ods. 1, 3 veta prvá cit. zákona, na základe posúdenia podľa § 50 ods. 1 a § 52 ods. 1 sa vydáva posudok o:

- a) miere funkčnej poruchy,
- b) tom, či ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) sociálnych dôsledkoch ťažkého zdravotného postihnutia, súčasťou ktorého je vždy návrh formy kompenzácie.

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím príslušný orgán vydáva posudok, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 6.

Podľa § 68 písm. a), b) citovaného zákona úrad práce, sociálnych vecí a rodiny rozhoduje o miere funkčnej poruchy a o tom, že ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím na účely vydania preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Vydáva i posudok o miere funkčnej poruchy, o tom, že ide o občana s ťažkým zdravotným postihnutím, o sociálnych dôsledkoch a navrhuje v ňom formu kompenzácie.

Z o d ô v o d n e n i a :

Po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu žalovaného krajský súd dospel k záveru, že žaloba žalobkyne bola podaná dôvodne a napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov, ktoré predložil žalovaný. Zo žiadosti žalobkyne o vydanie preukazu ťažko zdravotne postihnutého občana vyplýva, že dôvodom podania tejto žiadosti bolo obnovenie preukazu, nakoľko preukazy vydané ťažko zdravotne postihnutým občanom podľa doterajších predpisov boli v platnosti do 31. decembra 2003, ak občani s ťažkým zdravotným postihnutím neboli vydaný preukaz podľa tohto zákona (§ 112 ods. 3 zákona o sociálnej pomoci). Predpokladom vydania preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím je vydanie posudku podľa § 57 ods. 1 cit. zákona. Správny orgán prvého stupňa preto nedodrжал zákonom stanovený postup, keď posudok nevydal, resp. ak ho vydal, v adminis-

tratívnom spise sa nenachádzal. Nachádza sa tam však záznam lekára oddelenia posudkových činností k stanoveniu miery funkčnej poruchy z 8. marca 2004, ktorý ale nenahrádza vydanie zákonom vyžadovaného posudku. Tento nedostatok žalovaný neodstránil ani v odvolacom konaní. Odvolací orgán mal tiež postupovať podľa § 59 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov a žalobkyňou napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa preskúmať v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, mal doplniť doterajšie konanie, prípadne zistené vady odstrániť. Z predloženého administratívneho spisu súd zistil, že žalovaný tiež vychádzal len zo záznamu lekára odboru posudkových Činností k stanoveniu miery funkčnej poruchy zo 4. mája 2004 a potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa, pretože zákonom vyžadovaný posudok, ktorý mal byť vydaný aj podľa vyjadrenia zástupcu žalovaného na pojednávaní, sa v spise nenachádza.

Nakolko žalovaný, ani správny orgán prvého stupňa sa dôsledne neriadi - li vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami, bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku a rozhodnutie žalovaného, ako aj prvostupňové rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutia sú nepreskúmateľné pre neúplnosť administratívneho spisu, ktorá spočíva v tom, že v spise sa nenachádza posudok o miere funkčnej poruchy žalobkyne, ktorý je podkladom preto, či žalobkyňa je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím alebo že ju nie je možné považovať za takéhoto občana, lebo zistená miera funkčnej poruchy podľa druhu zdravotného postihnutia je nižšia, ako stanovuje § 51 zákona. Posudok sa doručuje i žiadateľovi.

V ďalšom konaní správny orgán prvého stupňa musí opätovne rozhodnúť o žiadosti žalobkyne o vydanie preukazu ťažko zdravotne postihnutého občana so sprievodcom, pričom k svojmu rozhodnutiu obstará zákonom vyžadované podklady, vrátane aktuálnej zdravotnej dokumentácie a posudku podľa § 57 ods. 1 zákona o sociálnej pomoci, pretože iba posudkom možno určiť mieru funkčnej poruchy, resp. určiť, či žalobkyňa je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím.

24.

ROZHODNUTIE

Podľa či. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie zákonov musí byť v súlade s ústavou aj medzinárodnými dohovormi, preto odporkyňa musí nárok žiadateľa o invalidný dôchodok posúdiť aj z hľadiska či. 39 Ústavy Slovenskej republiky a či. 58 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia č. 102 (oznámenie č. 46J/1991 Zb.).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2005,
sp. zn. 1 So 98/04)

Krajský súd v B. rozsudkom z 15. júna 2004 potvrdil rozhodnutie z 15. decembra 2003, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok podľa § 29 zákona č. 100/1988 Zb. (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) z dôvodu, že nebol zamestnaný (poistený) po dobu, potrebnú pre vznik nároku na túto dávku.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ. Predovšetkým ho označil za nespravodlivý, odporujúci či. 39 Ústavy Slovenskej republiky. Krajskému súdu vytýkal, že pri rozhodovaní neprihliadol na jeho ústavné právo na hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu a nebral do úvahy mimoriadne okolnosti prípadu a skutočnosť, že bol z profesionálnej činnosti a výkonu zamestnania vyradený a zdravotne poškodený trestným činom, a tiež že na rizikovitom pracovisku odpracoval 13 rokov. Ďalej uviedol, že miera jeho funkčnej poruchy už pred uznaním invalidity bola stanovená 50 % a po krvácaní do mozgu sa zvýšila na 70 % a pritom je na tom horšie ako iní, čo už pri 40 %-nom poklese dostávajú invalidný dôchodok. A je horšie na tom aj ako odsúdení a väznení, na ktorých štát vynakladá veľké finančné prostriedky, zatiaľ čo on dostáva ako nezamestnaný len 3 780,- Sk, pričom sa musí pravidelne hlásiť na úrade. Túto situáciu označil pre dôstojný život za krajne neúnosnú.

Odporkyňa navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že

rozhodnutie odporkyne z 15. decembra 2003 treba zrušiť ako nepreskúmateľné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozhodnutie o uplatnenej dávke dôchodkového zabezpečenia predpokladá zistenie a objasnenie všetkých skutočností, na existenciu ktorých sa ich priznanie viaže, teda podmienok a predpokladov stanovených zákonom pre vznik nároku na uplatnenú dávku. Rozhodnutie o vzniku nároku na dávku musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu, zodpovedať skutkovému a právnomu stavu účinnému v čase vydania rozhodnutia, ak nie je výslovne stanové inak.

Pri žiadosti o priznanie invalidného dôchodku podľa zákona o sociálnom zabezpečení to predovšetkým predstavuje povinnosť nepochybne zistiť zdravotný stav a rozsah zachovanej pracovnej schopnosti žiadateľa o dávku, a to spôsobom, ustanoveným zákonom a posúdenie splnenia podmienky potrebnej doby zamestnania (poistenia).

Túto povinnosť má orgán, ktorý je príslušný o uplatnenej dávke rozhodnúť [§ 9 ods. 1 písm. b) zákona č. 274/1994 Z. z. - teraz už podľa § 120 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z.] pri dodržaní postupu, ktorý má rozhodnutiu predchádzať. So zreteľom na § 126 zákona o sociálnom zabezpečení ide o aj postup, ktorý upravuje správny poriadok.

Takto mala odporkyňa povinnosť počas konania chrániť práva a záujmy žiadateľa, aj mu poskytnúť pomoc a poučenie (§ 3 ods. 1, 2, 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Rozhodnutie aj pri možnosti použitia automatizovanej výpočtovej techniky s predtlačenuou pečiatkou orgánu, menom a priezviskom zodpovedného pracovníka musí obsahovať predpísané náležitosti. A ak sa rozhodnutím uplatnenému nároku nevyhovuje v plnom rozsahu, aj riadne odôvodnenie, t. j. uvedenie skutočností, ktoré boli podkladom k rozhodnutiu, akými úvahami bol správny orgán vedený pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov. Toto tiež znamená, že v rámci tohto sa vysporiada s návrhmi, či námietkami účastníka a uvedie, prečo ich považuje za právne bezvýznamné, nesprávne, mylné alebo vyvrátené.

Nedostatky v tomto smere nemôžu byť odstraňované súdom. Súd nemôže suplovať činnosť orgánu verejnej správy, ktorému bola zverená právomoc rozhodovať o dávkach. Pri posudzovaní právomoci súdu nemožno zamieňať

preskúmanie zákonnosti rozhodnutia na základe opravného prostriedku, pri ktorom je činnosť súdu založená na kasačnom princípe, s právomocou, vyhradenou orgánom, určeným na to zákonom. Podľa § 250i ods. 1 O. s. p. pri preskúmaní rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať len dôkazy nevyhnutné na preskúmanie rozhodnutia. To znamená, že má ísť len o dôkazy, ktorými si overuje spoľahlivosť a hodnovernosť skutkových podkladov, ktoré správny orgán použil, a ktoré boli podkladom pre rozhodnutie a súčasne aj správnosť právneho posúdenia veci. Takto neprichádza do úvahy, aby súd doplňoval namiesto odporkyne všetk³ skutkové zistenia nevyhnuté pre spoľahlivé rozhodnutie veci, a nahradzoval nezameniteľnú činnosť správneho orgánu v tom aj potrebnú právnu argumentáciu.

V danej veci krajský súd pri rozhodovaní vychádzal z toho, že navrhovateľ splnil k 9. septembru 2003 zdravotnú podmienku pre vznik nároku na dávku. Nesplnil však ďalšiu podmienku, uvedenú v § 29 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení, a to potrebnú dobu zamestnania, ktorá u neho, ako u žiadateľa o dávku nad 28 rokov veku bola 5 rokov a zisťovala sa z posledných 10 rokov pred vznikom invalidity. Súčasne konštatoval, že v tomto rozhodnom období od 9. septembra 1993 do 9. septembra 2003 bol navrhovateľ zamestnaný 3 roky a 280 dní.

Podľa odôvodnenia rozhodnutia odporkyne túto dobu predstavuje v roku 1994 - 98 dní, v roku 1997 - 235 dní, v roku 1998 - 323 dní, v roku 1999 - 353 dní, v roku 2000 - 366 dní, a to zamestnania vrátane náhradných dôb.

Podľa osobného dotazníka navrhovateľ bol zamestnaný od 21. februára do 29. mája 1994 v Onkologickom ústave v B. a od 12. februára 1998 do 30. mája 1999 v AFG export - import, s. r. o. V čase od 10. apríla 1997 do 31. novembra 1997, od 13. júla 1999 do 11. júna 2001 a od 28. januára 2002 naďalej k 23. decembra 2003 bol navrhovateľ evidovaný na Okresnom úrade práce B. II ako uchádzač o zamestnanie.

Doba evidencie od 1. januára 2001 do 8. septembra 2003, počas ktorého mu nebola vyplácaná podpora v nezamestnanosti, mu nebola s poukazom na § 9 ods. 1 písm. d) a § 169c zákona o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 446/2000 Z. z. započítaná.

Z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Ž. v občianskoprávnej veci vyplýva, že žalobca od mája 1994 do februára 1998 mal byť vedený ako nezamestnaný a bol evidovaný na Okresnom úrade práce B. II, bol nezamestnaný, nepoberal žiadne dávky, poisťné si platil sám, nakoľko mal finančné

prostriedky ešte z pobytu v USA. V opravnom prostriedku tvrdil, že bol sociálne odkázanou osobou, žiadal o priznanie výnimky z tvrdosti zákona.

S poukazom na uvedené skutočnosti, ako aj na obsah tvrdení navrhovateľa v odvolaní treba rozhodnutie odporkyne považovať za predčasne vydané a nepreskúmateľné pre nedostatok najmä právneho odôvodnenia.

Odporkyňa v konaní nepostupovala riadne a neobjasnila, či navrhovateľ si v rozhodnom období neplatil ako dobrovoľne nezamestnaná osoba poistné, hoci len na zdravotné poistenie a neskúmala možný vplyv na zápočet tejto doby v rozhodnom časovom pásme. Neskúmala a v tomto smere ani navrhovateľovi neposkytla poučenia, za akých podmienok by mu nárok vznikol s možnosťou doplatenia poistného, neskúmala tiež, či navrhovateľ ako sociálne odkázaný, nespĺňal nárok na priznanie sociálneho dôchodku podľa § 65 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení, hoci na svoju sociálnu odkázanosť neustále poukazoval a nešlo mu výlučne len o priznanie invalidného dôchodku, ale o priznanie dávky na zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu z titulu dôchodkového zabezpečenia, či poistenia (tvrdil, že len na rizikovitom pracovisku odpracoval 13 rokov). Napokon odporkyňa je povinná zaoberať sa opodstatnenosťou nárokov žiadateľov aj z hľadiska či. 39 Ústavy SR a či. 58 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia č. 102 (oznámenie č. 461/1991 Zb.), ktorým je Slovenská republika viazaná, lebo podľa či. 152 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie zákonov musí byť v súlade s ústavou aj medzinárodnými dohovormi.